

Jaarverslag Faunabeheereenheid Zuid-Holland 2018

Faunabeheereenheid Zuid-Holland
November 2019
Den Haag

Faunabeheereenheid Zuid-Holland

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2018 van de Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (de FBE). De FBE is verantwoordelijk voor het vormgeven en coördineren van de uitvoering van jacht, duurzaam beheer en schadebestrijding in Zuid-Holland. De taken en bevoegdheden van de FBE zijn vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb).

In 2018 bestond het bestuur van de FBE uit een onafhankelijke voorzitter, vertegenwoordigers van organisaties van grondeigenaren en -gebruikers alsmede een vertegenwoordiger namens de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren en de Vereniging Boeren Natuur Zuid-Holland. Ondanks de verschillende opvattingen die binnen de organisaties van de FBE leven, hebben de bestuursleden in goede harmonie samengewerkt.

De regionale wildbeheereenheden (WBE's) - verenigingen van jachthouders met een jachtakte en anderen - zien toe op de uitvoering van de faunabeheerplannen in hun werkgebied. De FBE heeft de Zuid-Hollandse WBE's ondersteund bij deze taken en heeft nauw met ze samengewerkt. De FBE heeft de verantwoordelijkheid voor het faunabeheer in Zuid-Holland in het landelijk en stedelijk gebied. De FBE ondersteunt dus ook veel particulieren en (overheids)organisaties en vraagt voor hen de benodigde ontheffingen aan.

Tegen verleende ontheffingen en goedgekeurde faunabeheerplannen kan beroep worden aangetekend. Verschillende belangengroeperingen hebben in 2018 steeds meer gebruik gemaakt van deze mogelijkheid, hetgeen met regelmaat leidt tot uitstel van het gebruik van ontheffingen en vrijstellingen. Daarnaast merkt de FBE dat de faunabeheerplannen steeds vaker onderwerp worden van discussie, ook in de media waarbij de berichtgeving vaak weinig genuanceerd of zelfs incorrect is. Het creëren van een draagvlak voor faunabeheer wordt hierdoor een steeds grotere uitdaging. Dit is ook merkbaar in de uitvoering waar opzettelijke verstoring en verhindering van de uitvoering van het (ganzen)beheer door actiegroepen plaatsvindt. Een ander knelpunt is het ganzenbeheer. Door de vele maatregelen is het wel gelukt om sommige populaties te stabiliseren of zelfs licht te laten afnemen maar de (grootste) populatie grauwe ganzen blijft licht toenemen.

Maart 2020: enige aanpassingen in de vos gegevens doorgevoerd naar aanleiding van correcties in het digitale registratiesysteem.

VOORWOORD	2
1. FAUNABEHEERENHEID ZUID-HOLLAND.....	4
INLEIDING	4
BUREAU	4
WILDBEHEERENHEDEN.....	4
REGISTRATIESYSTEEM (DORA)	5
DAGELIJKE WERKZAAMHEDEN	5
FAUNABEHEERPLANNEN	6
RECHTSZAKEN.....	6
REGIOGROEPEN EN GANZENBEHEER	6
FAUNATELLINGEN.....	6
BEHEERCOMMISSIE DAMHERT.....	6
LANDELIJKE OVERLEG UNIFORMERING RAPPORTAGES EN TELLINGEN.....	6
AFSTEMMING BINNEN DE PROVINCIE	7
OVERLEG MET ANDERE FAUNABEHEERENHEDEN.....	7
2. KNELPUNTEN EN AANBEVELINGEN	7
BELEID BEVERS.....	7
BELEID DAMHERTEN.....	8
BELEID MEEUWEN IN STEDELIJK GEBIED.....	9
CONVENANT Vliegveiligheid Rotterdam The Hague Airport	9
INZET VANGKOOI BIJ BESTRIJDING VAN KRAAIEN TER BESCHERMING VAN WEIDEVOGELS	9
DRAAGVLAK VOOR HET FAUNABEHEER	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
VERSTORING UITVOERING DOOR ACTIEGROEPEN	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
TEGEMOETKOMING IN DE FAUNASCHADE	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
3. RAPPORTAGE JACHT, BEHEER EN SCHADEBESTRIJDING PER DIERSOORT	9
INLEIDING	9
DAMHERT.....	10
REE	12
KONIJN	14
HAAS EN FAZANT.....	17
HOUTDUIF	19
WILDE EEND	22
GANZEN	23
KNOBBELZWAAN	28
SMIENT	32
KRAAIACHTIGEN.....	33
MEEUWEN IN HAVENGEBIEDEN	36
VOS.....	38
EXOTEN EN VERWILDERDE DIEREN	39
OOIEVAAR	40
SCHADEGEGEVENS OVERIGE DIERSOORTEN	41
LITERATUUR	42

1. Faunabeheereenheid Zuid-Holland

Inleiding

Op 7 februari 2003 is, op verzoek van de provincie Zuid-Holland, de Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (de FBE) opgericht. Het werkgebied van de FBE is de gehele provincie Zuid-Holland. Een faunabeheereenheid is een organisatie van jachthouders¹ waarin sinds de invoering in 2017 van de Wet natuurbescherming ook maatschappelijke organisaties zijn vertegenwoordigd die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren. In het bestuur van de FBE² hebben op het ogenblik zitting:

1. Dhr. J.J. Helder, onafhankelijk voorzitter;
2. Mw. J. van Hoey Smith (plaatsvervangend voorzitter), namens Federatie Particulier Grondbezit;
3. Dhr. W.F.M. van den Assem (secretaris/penningmeester) namens de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging en de Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer;
4. Dhr. B.J. Niemansverdriet namens LTO Noord;
5. Dhr. J. Visser namens Natuurmonumenten en Zuid-Hollands Landschap;
6. Dhr. M.J. Rooken namens de Vereniging Boeren natuur Zuid-Holland en de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren;
7. Dhr. N. de Snoo, agendalid (met adviesrecht; zonder stemrecht) namens Staatsbosbeheer.

De Wet natuurbescherming schrijft voor dat er faunabeheereenheden zijn die voor hun werkgebied een faunabeheerplan vaststellen. Het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, de bestrijding van schadeveroorzakende dieren en de uitoefening van de jacht geschieden overeenkomstig het faunabeheerplan.

De FBE voert in samenwerking met de provincie het provinciale faunabeleid uit. De belangrijkste in de wet genoemde belangen ter bescherming waarvoor faunabeheerplannen worden opgesteld en uitgevoerd zijn: de volksgezondheid en openbare veiligheid, de veiligheid van het luchtverkeer, de bedrijfsmatige landbouw en de flora en fauna. Planmatig faunabeheer beperkt zich niet tot het (groene) buitengebied. De FBE werkt ook voor en samen met o.a. gemeenten, vliegvelden, bedrijven, waterschappen en wegbeheerders.

Er hebben in 2018 zeven bestuursvergaderingen plaatsgevonden en het bestuur heeft één keer overlegd met de voor het faunabeleid verantwoordelijke gedeputeerde.

Bureau

De FBE huurde in 2018 kantoorruimte (één kamer) in het provinciehuis te Den Haag en heeft een fulltime directeur, een fulltime beleidsondersteunend medewerker, een parttime administratieve kracht (0.5 Fte) en een parttime juridisch adviseur (0.4 Fte) in dienst. Daarnaast heeft de FBE een medewerker op inhuurbasis die het ganzenbeheer coördineert en aanstuurt o.a. via de regiogroepen van de FBE.

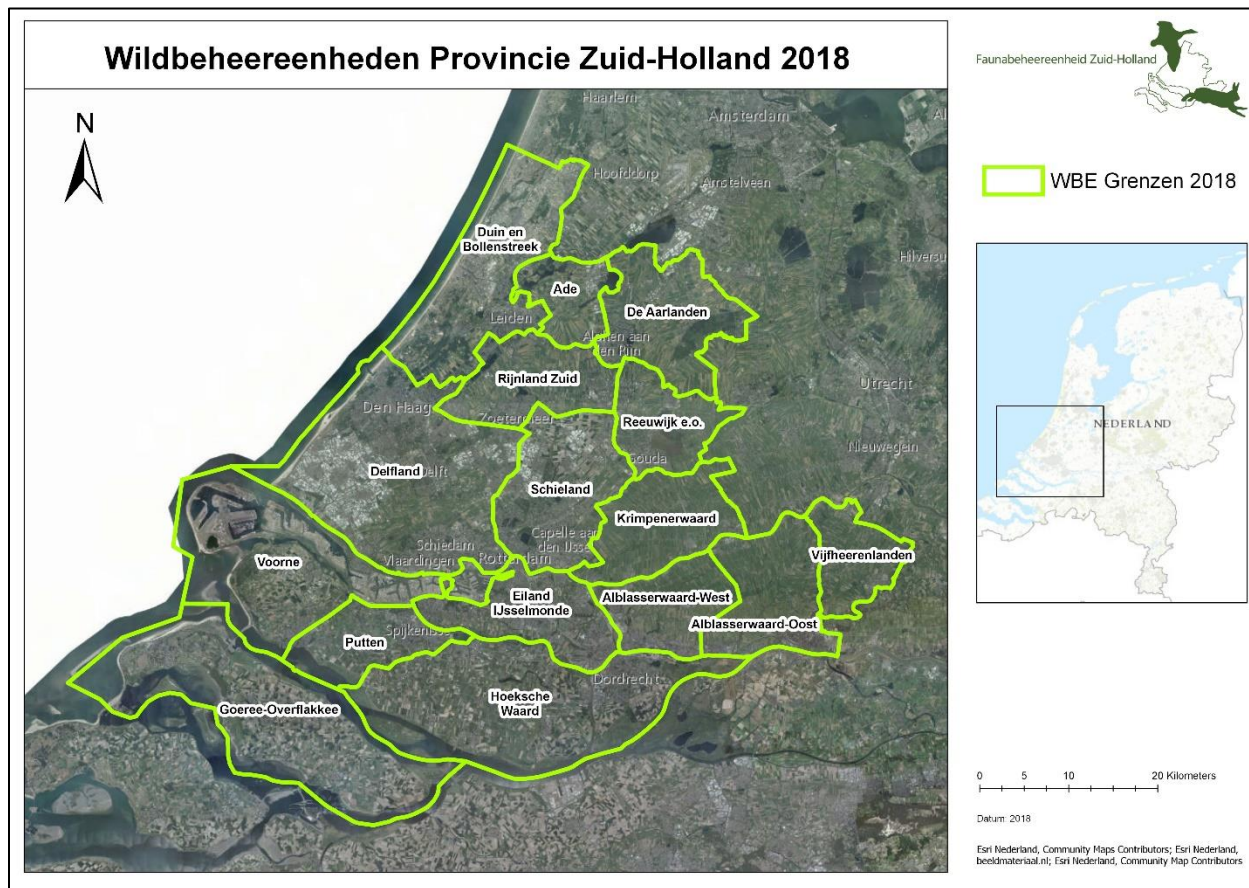
Wildbeheereenheden

Een wildbeheereenheid (WBE) is een plaatselijke vereniging van jachthouders, jachtaktehouders en andere grondgebruikers die het door de FBE vastgestelde faunabeheerplan uitvoert en bevordert dat een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, bestrijding van schadeveroorzakende dieren en jacht worden uitgevoerd in samenwerking met en ten dienste van grondgebruikers of terreinbeheerders. De ligging van de Zuid-Hollandse WBE's is weergegeven op afbeelding 1. De FBE

¹ Het jachthouderschap is verbonden met de eigendom van de grond (art. 3.23 Wn): de eigenaar of (erf)pachter of vruchtgebruiker is jachthouder. Het jachtrecht kan worden verhuurd, de huurder wordt dan jachthouder.

² Dhr. Boertje is de vaste plaatsvervanger voor het bestuurslid dhr. M.J. Rooken. Hij vertegenwoordigde in 2018 de Dierenbescherming en Boeren natuur.

werkte ook in 2018 nauw samen met de wildbeheereenheden en ondersteunt de WBE's: een goede uitvoering van het faunabeheer is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Afbeelding 1: Ligging van de Zuid-Hollandse WBE's

Registratiesysteem (Dora)

De FBE gebruikt ten behoeve van de monitoring een digitaal systeem (Dora). Uitvoerders rapporteren via Dora aan de FBE over het uitgevoerde beheer. De resultaten van de tellingen worden in Dora ingevoerd. De WBE's werken samen met de FBE aan het goed functioneren van Dora. De volledige overgang van rapportage via brief, fax en mail naar Dora heeft enkele jaren in beslag genomen. Het systeem is verbeterd en uitgebreid. Het verstrekken van toestemming voor de uitvoering is uitsluitend via Dora gaan verlopen.

Dagelijkse werkzaamheden

Het kantoor van de FBE is op bijna alle werkdagen bereikbaar geweest. Belangrijkste werkzaamheden die het gehele jaar zijn uitgevoerd:

- Het geven (na digitale aanvraag) van toestemming voor de uitvoering en het verzamelen van de rapportages over deze uitvoering.
- Het informeren van de uitvoerders en het opstellen van de eindrapportages.
- Het beoordelen van de uitvoeringsplannen voor bestrijding van meeuwen en konijnen.
- Het communiceren met uitvoerders, o.a. via nieuwsbrieven en het beantwoorden van vragen van uitvoerders.
- Het onderhoud van het digitale registratiesysteem (Dora) van de FBE.

FBE Zuid-Holland

© Faunabeheereenheid Zuid-Holland | Postbus 85881 | 2508 CN | Den Haag
tel (085) 210 3628 | info@fbez.nl | www.fbez.nl

- Het onderhoud van de website van de FBE.
- Het onderhouden van contacten en samenwerken met de regionale uitvoerders en uitvoeringsorganisaties.
- Het verstrekken van informatie over de uitstaande toestemmingen aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid.
- Het geven van informatie, voorlichting en advies aan grondgebruikers, jagers, gemeenten, bedrijven, burgers, handhavers, provincie en journalisten over de (on)mogelijkheden van het faunabeheer ter voorkoming van schade.

Faunabeheerplannen

In 2018 is het faunabeheerplan knobbelzwaan door het bestuur vastgesteld en door de provincie Zuid-Holland goedgekeurd. Daarop is tegen dit goedkeuringsbesluit bezwaar aangetekend waarbij ook om een voorlopige voorziening is gevraagd (zie onder Uitgevoerd beheer).

Rechtszaken

De laatste jaren wordt iedere ontheffing die aan de FBE is verleend, aangevochten, Het zijn een paar belangengroepen die bijna alle bezwaren, beroepen en hoger beroepen aantekenen: *De Faunabescherming*, *de Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland* en (in mindere mate) *Animal Rights*, *Stichting Dierenradar* en *Fauna4life*. Deze procedures brengen veel werk met zich mee voor Gedeputeerde Staten/de Omgevingsdienst Haaglanden maar ook voor de FBE die optreedt als derde partij in de procedures. Hierna - onder "Uitgevoerd beheer" - zijn alle in 2018 gevoerde procedures opgenomen.

Regiogroepen en ganzenbeheer

Coördinatie van de uitvoering van het ganzenbeheer is een taak van de FBE. De FBE heeft de provincie in vier regio's verdeeld en in elke regio is een werkgroep van de FBE actief. Afgevaardigden van de plaatselijke terreinbeheerders, wildbeheereenheden en ook van enkele gemeenten en waterschappen en van Rotterdam The Hague Airport hebben zitting in deze groepen. De FBE organiseert regelmatig bijeenkomsten. Met name zaken rond de uitvoering van het ganzenbeheer worden besproken en afgestemd. In 2018 hebben de regiogroepen drie keer vergaderd onder leiding van de FBE.

Faunatellingen

De FBE heeft in 2018 de midwintertelling knobbelzwanen, de voorjaartelling van diverse soorten, ree- en damherttellingen en de zomertelling ganzen georganiseerd. Het rapport over de zomertelling ganzen is geschreven door CLM. De damhert- en reetelling in het plangebied van het faunabeheerplan damherten is georganiseerd door de FBE's Noord-Holland en Zuid-Holland; het telrapport is geschreven door de FBE's en vastgesteld door een beoordelingscomité.

Beheercommissie damhert

Ter begeleiding van de uitvoering van het damhertenbeheer hebben de FBE's van Noord-Holland en Zuid-Holland een beheercommissie ingesteld. In deze commissie hebben vertegenwoordigers van de plaatselijke terreinbeheerders en wildbeheereenheden en van de politie en van de beide faunabeheereenheden zitting. In 2018 is er een beheerrapport over het beheer in de periode 1 april 2017 – 31 maart 2018 geschreven door de beide FBE's dat is vastgesteld door de beheercommissie.

Landelijke overleg uniformering rapportages en tellingen

Om landelijke overzichten te kunnen maken van tellingen en beheerrapportages is het nodig dat rapportages en tellingen worden geuniformeerd. De FBE heeft geparticipeerd in het landelijke overleg hierover.

Afstemming binnen de provincie

De provincie is verantwoordelijk voor het faunabeleid en keurt de faunabeheerplannen goed, de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) verleent de ontheffingen om de faunabeheerplannen uit te voeren en de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (OZHZ) houdt toezicht op de uitvoering. Een vertegenwoordiger van de provincie is aanwezig geweest bij de bestuursvergaderingen van de FBE en daarnaast is er wekelijks overlegd op ambtelijk niveau. Daarnaast heeft het FBE-bestuur overleg met de gedeputeerde gevoerd.

Met de ODH is regelmatig overlegd op ambtelijk niveau over de ontheffingsaanvragen en de rechterlijke procedures. De FBE levert aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid overzichten van de uitstaande toestemmingen voor gebruik van de ontheffingen. Daarnaast heeft er ongeveer maandelijks overleg plaats gevonden tussen de provincie, ODH en FBE op ambtelijk niveau over lopende zaken.

Overleg met andere faunabeheereenheden

In elke provincie is er één faunabeheereenheid actief. In 2018 hebben de voorzitters en adjunct-secretarissen van de provinciale faunabeheereenheden twee keer overlegd. Daarnaast hebben de adjunct-secretarissen vier keer overlegd.

2. Knelpunten en aanbevelingen

Provinciaal beleid

Er is in de provincie Zuid-Holland geen individueel soortenbeleid. Daardoor ontbreekt het aan kaders op basis waarvan faunabeheerplannen invulling en goedkeuring van de provincie kunnen krijgen. Daarnaast fungeert het faunabeheerplan als grondslag voor de onderbouwing van aanvragen en verlening van de ontheffingen. Door een duidelijk provinciaal beleid per soort en weergave van voorwaarden waaronder zij bereid is ontheffing te verlenen, zal het traject van ontheffingaanvraag en -verlening naar verwachting vereenvoudigen. Verderop in deze paragraaf wordt nader ingegaan op waar het ontbreken van kaders o.a. knelpunten oplevert t.a.v. de bevers, de damherten en de meeuwen.

Tegemoetkoming in de faunaschade

Een andere rol voor GS is de in de Wet natuurbescherming neergelegde verplichting om een tegemoetkoming te verstrekken voor de schade aangericht door beschermde dieren zover die schade redelijkerwijs niet of niet geheel ten laste van de benadeelde behoort te blijven waarbij de tegemoetkoming naar billijkheid wordt bepaald. De verplichting van GS hangt dus samen met de mogelijkheden die de benadeelde heeft om de schade te voorkomen. Omdat de mogelijkheden om schade te voorkomen verschillen per provincie (o.a. door verschillen in talrijkheid van dieren en bestrijdingsmogelijkheden en door schorsingen in het kader van juridische procedures), ligt maatwerk per provincie t.a.v. de tegemoetkoming meer voor de hand dan algemene regels voor alle provincies. De FBE raadt GS aan om bij beslissingen over de (on)mogelijkheden van beheer en schadebestrijding, ook eventuele aanpassingen in de regels voor de tegemoetkoming te betrekken. Bij aanpassingen in de regels voor de tegemoetkoming, is het verstandig om te bekijken of er nog wordt voldoen aan de verplichtingen die de wet stelt.

Draagvlak voor het faunabeheer

In de FBE werken organisaties met verschillende belangen en inzichten samen. De FBE heeft onlangs besloten om concepten van de faunabeheerplannen voortaan ook nog voor te leggen aan maatschappelijke organisaties voor inspraak. Omdat echter de meningen over het faunabeheer breed uiteenlopen, kan nooit aan alle eisen en inzichten tegemoet worden gekomen. De FBE merkt dat de faunabeheerplannen steeds meer onderwerp worden van discussie, ook in de media waarbij de berichtgeving vaak weinig genuanceerd of zelfs incorrect is. De FBE zal daarom in overleg met de provincie bekijken of de communicatie over het faunabeheer moet worden uitgebreid.

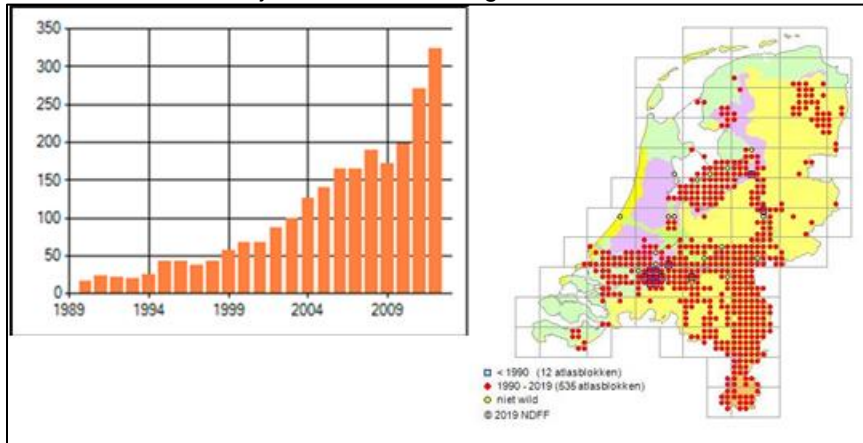
Verstoring uitvoering door actiegroepen

Opzettelijke verstoring en verhinderende van de uitvoering van het (ganzen)beheer en volgen en langdurig filmen van jagers door actiegroepen komt steeds vaker voor in Zuid-Holland en is onwenselijk. Het realiseren van de doelen van het vastgestelde beheer wordt hierdoor bemoeilijkt. In de Krimpenerwaard zijn er jagers die politiebewaking hebben gekregen, in de Hoeksche Waard is er overleg gestart in de veiligheidsdriehoek. De actiegroep *Animal Rights*, in samenwerking met *Stop de ganzenmoord*, treedt vooral op in de Hoeksche Waard, bij de Reeuwijkse Plassen en op Goeree-Overflakkee. In de Krimpenerwaard is de *Stichting Dierenradar* actief.

Beleid bevers

De bever is het grootste knaagdier van Europa. Na een aantal herintroducties is het aantal dieren in Nederland en Zuid-Holland gestaag toegenomen (afbeelding 2). Bevers kunnen o.a. grote schade aan dijken/openbare veiligheid, gewassen en andere natuurwaarden aanrichten. In Limburg hebben Gedeputeerde Staten in 2016 een beleidslijn vastgesteld waarna de FBE Limburg een faunabeheerplan heeft opgesteld. Op grond daarvan is er in Limburg een ontheffing verleend.

Waterschap Vallei en Veluwe, waterschap Rijn en IJssel, waterschap Hollandse Delta, waterschap Rivierenland, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht stellen op het ogenblik in overleg met Rijkswaterstaat, de Unie van Waterschappen en de provincies en FBE's Gelderland en Zuid-Holland en de Zoogdiervereniging een beverprotocol op waarin wordt beschreven in welke situaties er kan worden ingegrepen en wordt voorgeschreven op welke manier. Om de maatregelen die in het protocol worden beschreven te kunnen uitvoeren, willen de waterschappen ontheffing aanvragen bij de provincies. Er is echter in Zuid-Holland geen beleid voor de bever en ook geen faunabeheerplan. Hierdoor is er geen kader op basis waarvan een goed onderbouwde ontheffing kan worden aangevraagd en verleend. De provincie Zuid-Holland zal duidelijk moeten aangeven binnen welke voorwaarden zij bereid is ontheffing te verlenen.

Afbeelding 2: **Links:** Trend van de bever in Nederland; indexcijfer (eerste jaar = 100); NEM (NEM (CBS & Zoogdiervereniging), 2017) **Rechts:** Verspreiding van de bever in Nederland (NDFP, 2019)

Beleid damherten

In het faunabeheerplan damherten van de FBE's Noord- en Zuid-Holland – dat gaat over het gebied tussen IJmuiden en Den Haag - zijn vier leefgebieden voor damherten aangewezen: (1) Nationaal Park Zuid-Kennemerland (NH), (2) Amsterdamse Waterleidingduinen, Boswachterij Noordwijk en de Blink (ZH en NH), (3) Coepelduinen (ZH) en (4) Meijendel en Berkheide (ZH). In deelgebieden 1 en 2 bevinden zich grote populaties damherten, in deelgebieden 3 en 4 komen sporadisch damherten voor.

Buiten deze gebieden zijn er in Zuid-Holland nog een paar voor damherten en reeën geschikte leefgebieden. Damherten verdringen reeën uit een gebied. In de Amsterdamse Waterleidingduinen, waar een grote populatie damherten voorkomt, zijn de reeën bijna verdwenen. Buiten geschikte leefgebieden

FBE Zuid-Holland

© Faunabeheereenheid Zuid-Holland | Postbus 85881 | 2508 CN | Den Haag
tel (085) 210 3628 | info@fbez.nl | www.fbez.nl

veroorzaken damherten al snel schade aan de verkeersveiligheid, landbouwgewassen en flora en fauna. Damherten komen op steeds meer plaatsen voor in Zuid-Holland. Het zijn hoogst waarschijnlijk ontsnapte of losgelaten dieren uit hertenkampen. Bijvoorbeeld in WBE Hoeksche Waard bevindt zich een snel groeiende populatie die ook regelmatig schade veroorzaakt. Het Rijk had voorheen een beleid voor damherten dat inhield dat er een paar leefgebieden zijn voor damherten en dat daarbuiten een minimale stand wordt nagestreefd. De FBE acht het van belang dat GS een opdracht geven om in Zuid-Holland de stand te beperken buiten de leefgebieden. Er is echter geen beleid voor de damherten. De provincie Zuid-Holland zal duidelijk moeten aangeven binnen welke voorwaarden zij bereid is toestemming te verlenen voor het beheer van damherten buiten het plangebied van het vigerende faunabeheerplan.

Beleid meeuwen in stedelijk gebied

In Zuid-Holland is er een faunabeheerplan van kracht voor beheer van meeuwen (bewerken van eieren) in de havengebieden van Rotterdam, Dordrecht en Alblasterdam. Voor de bestrijding van meeuwen in steden was tot 2017 het Rijk het bevoegde gezag. Onder de Wet natuurbescherming is de provincie dit geworden. Het Rijk heeft in het verleden ontheffingen afgegeven voor bestrijding van meeuwen (vervangen eieren) in o.a. Leiden, Katwijk en Den Haag. Er is echter geen beleid voor de meeuwen. De provincie Zuid-Holland zal moeten aangeven binnen welke voorwaarden zij meeuwenbeheer in steden wil toestaan.

Convenant vliegveiligheid Rotterdam The Hague Airport

Om de vliegveiligheid rond Schiphol te bevorderen hebben partijen³ het *Convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol 2016–2018* ondertekend (Staatscourant 2016 nr. 28410;1 juni 2016). Dit convenant is een voortzetting van het eerste convenant reduceren risico vogelaanvaringen (dat een looptijd had van drie jaar) van 16 april 2012. Er wordt gewerkt aan een vergelijkbaar convenant voor Rotterdam The Hague Airport. Met name de populatie standganzen rond het vliegveld is een risico voor de vliegveiligheid.

Inzet vangkooi bij bestrijding van kraaien ter bescherming van weidevogels

De FBE heeft in 2018 een ontheffing aangevraagd in aanvulling op de landelijke vrijstelling, voor het doden door middel van cervicale dislocatie, voor het uit het lijden verlossen van gewonde zwarte kraaien en kauwen, alsmede voor het gebruik van het geweer een half uur voor zonsopkomst en binnen de afpalingskring van een eendenkooi. Een vangkooi is een effectief middel voor de bestrijding van zwarte kraaien. Ter bescherming van weidevogels zou dit middel – op basis van ontheffing - moeten kunnen worden ingezet. De wetgeving geeft echter op het ogenblik alleen de mogelijkheid om gevangen kraaien te doden met het geweer. Het doden van gevangen kraaien met de hand is een beter middel uit het oogpunt van dierenwelzijn en kan ook in meer situaties veilig worden ingezet. De algemene maatregel van bestuur waarin de mogelijke middelen zijn opgenomen, zou moeten worden aangepast om doden met de hand mogelijk te maken.

3. Rapportage jacht, beheer en schadebestrijding per diersoort

Inleiding

In dit hoofdstuk volgen per diersoort de rapportages over de uitgevoerde jacht, beheer en schadebestrijding. Daarnaast zijn er gegevens over de in 2018 door de WBE's uitgevoerde tellingen van standganzen, knobbelzwanen, damherten en reeën opgenomen. Ten aanzien van de populatieontwikkeling wordt er over het algemeen verwezen naar de beschrijving in de recent

³ De Vereniging van Nederlandse Verkeersvliegers (VNV), Schiphol Nederland BV, Vereniging Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en landschap Noord-Holland, Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) Nederland, Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer, De colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht en De Staat der Nederlanden.

vastgestelde faunabeheerplannen. Er zijn op het ogenblik geen telgegevens op WBE-niveau beschikbaar van de populaties van de jachtsoorten (haas, konijn, fazant, wilde eend en houtduif). De FBE neemt deel in een landelijke werkgroep van Bij12 aangaande de uniformering van tellingen waarin ook wordt onderzocht hoe deze soorten het beste kunnen worden gemonitord.

Damhert

Op basis van het faunabeheerplan [Damherten in het Noord- en Zuid-Hollandse duingebied 2016-2020](#) van de FBE Noord-Holland en de FBE Zuid-Holland is beheer van damherten in Zuid-Holland mogelijk op grond van twee ontheffingen. Het beheer wordt uitgevoerd binnen het Zuid-Hollandse plangebied van het faunabeheerplan dat samenvalt met het werkgebied van de WBE Duin- en Bollenstreek. Het plangebied bestaat uit het leefgebied voor damherten - waarin ook een bufferzone ligt aan de buitenzijde van het leefgebied daar waar geen damhertkerend raster staat - en een gebied buiten het leefgebied dat bestaat uit bebouwde en agrarische (met name bloembollen) grond.

Ontheffing ODH-2015-00718971 staat het opzettelijk verontrusten en doden van damherten toe gedurende het gehele etmaal, met gebruikmaking van geweren, honden (niet zijnde lange honden), kunstmatige lichtbronnen en binnen de bufferzone ook de geluiddemper. Deze ontheffing is geldig buiten het leefgebied van de damherten en in de bufferzone van het leefgebied die ligt in de Blink en Boswachterij Noordwijk.

Ontheffing ODH-2015-00731196 staat het opzettelijk verontrusten en doden van damherten toe gedurende het gehele etmaal met het doel om de voorjaarstand van 800 damherten voor het hele leefgebied (Zuid-Holland en Noord-Holland⁴) tot stand te brengen, met gebruikmaking van geweren, honden (niet zijnde lange honden), kunstmatige lichtbronnen en geluiddempers. Deze ontheffing is geldig binnen het leefgebied Amsterdamse Waterleidingduinen, De Blink en Boswachterij Noordwijk maar buiten de bufferzone.

Daarnaast is er gebruik gemaakt van het aanwijzingsbesluit PZH-2010-178900422 – dat geldig is in de gehele provincie - ter voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige damherten en in het belang van de openbare veiligheid (op basis van dit laatste belang kan alleen worden opgetreden in het plangebied van het faunabeheerplan).

De uitvoerders rapporteren over: het afschot, het valwild en de voorjaarstelling. Het afschot betreft damherten die op grond van de ontheffingen zijn geschoten in Zuid-Holland binnen en buiten het leefgebied. Het valwild betreft de damherten die zijn betrokken bij een aanrijding, damherten die uit hun lijden zijn verlost en damherten die dood zijn gevonden. Een uitgebreide beschrijving van het uitgevoerde beheer en de tellingen is te vinden in de vastgestelde tel- en beheerrapporten die op onze [website](#) staan.

Maatregelen

In 2018 zijn er in Zuid-Holland 244 damherten in het Zuid-Hollandse plangebied geschoten en zijn er 6 aanrijdingen geregistreerd. In de Hoeksche Waard, waar zich ook een populatie damherten bevindt, is er in 2018 geen damhert geschoten of aangereden. Opvallend is dat er in 2018 één damhert uit het lijden is verlost in Voorne. De herkomst van dit dier is vooralsnog onbekend. (Tabel 1)

Tabel 1: Gerapporteerd afschot en valwild damherten. Zuid-Holland - 2018

WBE	N2000		Buiten N2000		Totaal
	Mnl	Vr	Mnl	Vr	
Duin- en Bollenstreek	100	21	131	4	256
Voorne	-	-	-	1	1
Zuid-Holland	100	21	131	5	257

⁴ In Noord-Holland wordt een soortgelijk beheer uitgevoerd.

Tabel 2: Gerapporteerd afschot damherten. Zuid-Holland - 2018

WBE	N2000		Buiten N2000		Totaal
	Mnl	Vr	Mnl	Vr	
Duin en Bollenstreek	96	21	125	2	244
Zuid-Holland	96	21	125	2	244

Tabel 3: Gerapporteerd valwild damherten gesplitst naar aanrijdingen en overig valwild. Zuid-Holland - 2018

WBE	N2000	Buiten N2000			Totaal
	Aanrijding	Aanrijding	Overig		
	Mnl	Mnl	Mnl	Vr	
Duin en Bollenstreek	4	4	2	2	12
Voorne	0	0	0	1	1
Zuid-Holland	4	4	2	3	13

Kwantitatieve populatiegegevens

De damherten worden jaarlijks in het voorjaar geteld. De minimaal aanwezige populatie damherten in 2018 in het plangebied van het faunabeheerplan is 3.726 damherten. (Tabel 2) ^{5 6} In de Hoeksche Waard is de minimaal aanwezige populatie 19. In en rond de polder Westveen binnen het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen en de Haeck bevinden zich ongeveer 17 damherten.

Tabel 4: Telresultaten voorjaarstelling damherten in het plangebied van het faunabeheerplan, 2018

Deelgebied & Provincie	Binnen leefgebied	Buiten leefgebied	Totaal
A Noord-Holland	535	37	572
B Noord-Holland/Zuid-Holland	3.146	4	3.150
C Zuid-Holland	0	0	0
D Zuid-Holland	4	0	4
Totaal	3.685	41	3.726

Tegemoetkoming in de faunaschade

In 2018 zijn er geen aanvragen gedaan voor een tegemoetkoming voor schade aangericht door damherten. ⁷

Rechtszaken

In 2017 is de hoger-beroepsprocedure aangaande de ontheffing voor het beheer in het leefgebied gevoerd en afgerond met de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 20 december 2017. De procedure rond de ontheffing voor beheer buiten het leefgebied en in de bufferzones was al in 2016 afgerond. De bezwaren zijn ongegrond verklaard en de ontheffingen zijn in stand gebleven en daarnaast is ook het gedeeltelijk hoger beroep van GS en de FBE tegen de uitspraak van de Rechtbank Den Haag gegrond verklaard.

⁵ (Bieze & Versteeg, 2018)

⁶ Een volledig overzicht van de waargenomen damherten, de onderlinge geslachtsverhouding en de vergelijkingen met voorgaande jaren staat in de telrapporten van het beoordelingscomité die zijn te vinden op de [website van de FBE](#).

⁷ (BIJ12-Faunafonds, 2019)

Ree

Op basis van het faunabeheerplan 2013-2018 is tot 1 oktober 2018 beheer van reeën uitgevoerd op ontheffing ODH-2013-00007561.

Ontheffing ODH-2013-0007561 staat het opzettelijk verontrusten en doden van reeën toe gedurende het gehele jaar, met gebruikmaking van het geweer van een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang. In de werkgebieden van de WBE's:

- Goeree-Overflakkee	55 geiten/55 bokken;
- Voorne	65 geiten/65 bokken;
- Hoeksche Waard, eiland van Dordrecht	15 geiten/15 bokken;
- Vijfheerenlanden	25 geiten/20 bokken.

In de volgende beheerperioden:

- Kalveren	1 oktober tot en met 29 februari;
- Geiten	1 december tot en met 29 februari;
- Bokken	1 april tot en met 31 augustus.

Tevens staat de ontheffing het opzettelijk verontrusten en doden van reeën toe gedurende het gehele jaar, met gebruikmaking van het geweer van een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang. In de volgende gebieden:

- (In het werkgebied van de WBE Duin- en Bollenstreek) tussen Den Haag en Katwijk aan Zee (maximaal 20 reeën);
- (In het werkgebied van de WBE Duin- en Bollenstreek) tussen Katwijk aan Zee en Noordwijk aan zee (maximaal 2 reeën);
- (In het werkgebied van de WBE's Duin- en Bollenstreek en Zuid-Kennemerland) ten noorden van Noordwijk aan Zee (maximaal 10 reeën);
- Het havengebied Rotterdam;
- Het werkgebied van WBE Hoeksche Waard exclusief het eiland van Dordrecht (maximaal 20 reeën);
- De gehele provincie Zuid-Holland (maximaal 5 reeën).

Per 1 oktober 2018 is de geldigheid van de ontheffing ree verlopen. De geldigheid van het faunabeheerplan 2013-2018 is op 31 oktober 2018 verlopen. De FBE bereidt een nieuw faunabeheerplan voor, dat in 2019 gereed zal zijn. Op basis van het goedgekeurde faunabeheerplan zal de FBE een nieuwe ontheffing voor beheer van reeën aanvragen.

In het kader van de verkeersveiligheid is het van belang dat er in de tussenliggende periode in de nabijheid van bepaalde wegen in Zuid-Holland, waar reeën in het verleden regelmatig aanrijdingen hebben veroorzaakt, ingegrepen kan worden.

Op 29 november 2018 is daarom opdracht ODH-2018-00142038 afgegeven.

Opdracht ODH-2018-00142038 staat beperking van de omvang van de populatie ree in de omgeving van bepaalde wegen in de provincie Zuid-Holland toe, met gebruikmaking van geweren van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang en met gebruikmaking van honden, niet zijnde lange honden, ter ondersteuning bij het opsporen van gewonde reeën.

De opdracht geldt voor de volgende wegen:

- Wildbeheereenheid Voorne:
 - N57 (Dammenweg) van het Brielse Meer tot aan het Haringvliet;
 - N497 (Provinciale weg) te Hellevoetsluis;
 - Rondeweiweg te Rockanje;
 - Vleerdamsedijk te Rockanje;

FBE Zuid-Holland

© Faunabeheereenheid Zuid-Holland | Postbus 85881 | 2508 CN | Den Haag
tel (085) 210 3628 | info@fbez.nl | www.fbez.nl

- e. Middelweg/Berkenrijs te Rockanje;
- f. N496 (Westvoorneweg) te Rockanje, van de kruising met de Valweg/Molendijk tot de kruising met de Rietdijk;
- g. Vogelenzangweg te Rockanje.
- b. Wildbeheereenheid Duin- en Bollenstreek:
 - a. N440/N14 (Landscheidingsweg) van de Hubertustunnel tot de kruising met de N44 te Den Haag;
 - b. N441 te Wassenaar/Katwijk aan Zee;
 - c. Duinweg te Noordwijk van de kruising met de Duindamseweg tot aan de kruising met Het Lappennest;
 - d. Randweg te Noordwijk van de kruising met de Duindamseweg tot aan de kruising met de Langevelderweg.
- c. Wildbeheereenheid Hoeksche Waard:
 - a. A29 van het Haringvliet tot aan de parkeerplaats Oude Kreek te Klaaswaal;
 - b. Lange Eendrachtsweg te Goudswaard;
 - c. Hogeweg te Zuid-Beijerland.
- d. Wildbeheereenheid Goeree Overflakkee:
 - a. N57 van het begin van de Brouwersdam tot aan hectometerpaaltje 32,6.

De opdracht geldt tot een afstand van maximaal 500 meter aan beide zijden van hierboven genoemde wegen, tenzij binnen deze afstand tot de weg er sprake is van de aanwezigheid van een obstakel, waarvan het aannemelijk is dat dit een ree de toegang tot de weg belemmert, zoals een hek met een hoogte van minimaal twee meter of aaneengesloten bebouwing.

Daarnaast is er gebruik gemaakt van het aanwijzingsbesluit PZH-2010-178900422 ter voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige reeën.

Maatregelen

Net als bij de damherten, worden voor de reeën het afschot, het valwild en de tellingen bijgehouden. Het administratieve jaar voor het ree loopt van 1 april t/m 31 maart. Daarom zijn er hierna twee beheerjaren opgenomen. (Tabel 5 en 6)

Tabel 5: Gerapporteerd beheer reeën per WBE/Beheergebied. Zuid-Holland – 2018

Beheer				
WBE	2017 - 2018		2018 - 2019	
	Mn	Vr	Mn	Vr
Goeree-Overflakkee	48	49	37	3
Voorne	67	49	68	11
Eiland van Dordrecht	12	13	25	4
Duin- en Bollenstreek	5	12	8	0
Hoeksche Waard	0	0	1	1
Alblasserwaard	0	0	0	0
Putten	0	0	0	0

Tabel 6: Gerapporteerd valwild per WBE/Beheergebied opgesplitst naar totaal valwild en aanrijdingen. Zuid-Holland - 2018

WBE	Valwild			
	2017 - 2018		2018 - 2019	
	Totaal Valwild	Waarvan Wildaanrijding	Totaal Valwild	Waarvan Wildaanrijding
Goeree-Overflakkee	56	45	72	54
Voorne	56	40	63	48
Eiland van Dordrecht	16	13	16	10
Duin- en Bollenstreek	23	10	58	29
Hoeksche Waard	30	14	22	7
Alblasserwaard	8	0	12	9
Putten	11	8	11	8

Kwantitatieve populatiegegevens

Jaarlijks worden in heel Nederland in het voorjaar de reeën geteld. In 2018 zijn er in Zuid-Holland in totaal 2.242 reeën geteld waarvan 830 mannelijke en 1.244 vrouwelijke. Van 168 reeën kon het geslacht en de leeftijd niet worden vastgesteld (NA). Het aantal getelde reeën geeft een ondergrens van de aanwezige populatie (de minimaal aanwezige populatie). (Tabel 7)

Tabel 7: Telresultaten van de reetelling. Zuid-Holland – 2018

WBE	Reebok	Reegeit	Kalf mnl	Kalf vr	Onbekend	Totaal
Alblasserwaard-Oost	36	68	9	13	4	130
Alblasserwaard-West	7	14	0	0	4	25
De Aarlanden	0	0	0	0	10	10
Duin- en Bollenstreek	117	191	4	16	64	392
Eiland IJsselmonde	1	5	0	0	1	7
Goeree-Overflakkee	121	167	28	35	22	373
Hoeksche Waard	122	193	27	48	17	407
Krimpenerwaard	0	0	0	0	0	0
Putten	25	41	13	18	2	99
Vijfheerenlanden	43	67	16	14	44	184
Voorne	181	247	80	107	0	615
<i>Waarvan Havengebied Rotterdam</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>0</i>	<i>2</i>	<i>0</i>	<i>5</i>
Zuid-Holland	653	993	177	251	168	2.242

Tegemoetkoming in de faunaschade

In 2018 zijn er geen aanvragen gedaan voor een tegemoetkoming voor schade aangericht door reeën. ⁸

Rechtszaken

In 2015 zijn de procedures rond de ontheffing afgerond.

Konijn

Het konijn kan gedurende het gehele jaar worden bestreden op basis van de landelijke vrijstelling en worden bejaagd in de geopende jachtperiode (15 augustus tot en met 31 januari). Het nieuwe faunabeheerplan op basis waarvan deze bestrijding en jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

Op basis van het faunabeheerplan 2013-2018 is tot en met 31 oktober 2018 bestrijding van konijnen, ter bescherming van de openbare veiligheid (bij dijken, taluds en op industrieterreinen) en ter voorkoming van schade aan begraafplaatsen en sportvelden, uitgevoerd op ontheffing ODH-2013-00006885. De

⁸ (BIJ12-Faunafonds, 2019)

ontheffing staat bestrijding gedurende het gehele etmaal toe, ook in en nabij de bebouwde kom en in velden die niet voldoen aan de jachtveldvereisten met geweer, honden, jachtvogels, fretten, vangkooien, buidels en kunstmatige lichtbronnen. De FBE geeft toestemming voor het gebruik van deze ontheffing op basis van een plan van aanpak. De ontheffing wordt gebruikt door beheerders van (spoor)wegen, bedrijven en gemeenten.

Per 1 november 2018 is de geldigheid van de ontheffing konijn verlopen. In de periode 1 november tot en met 31 december 2018 was er nog geen ontheffing op basis van het nieuwe faunabeheerplan jachtsoorten.

Maatregelen

De uitvoerders kunnen hun geschoten of gevangen konijnen op twee manieren in Dora invoeren: op jacht/vrijstelling en op ontheffing. In 2018 zijn er in totaal 8.507 konijnen gerapporteerd waarvan 2.468 op jacht & vrijstelling en 6.038 op ontheffing. Het gebied waar de meeste konijnen worden geschoten en gevangen is het havengebied van Rotterdam. Van de 8.507 konijnen is er 1 in Natura 2000 gebied geschoten. (Tabel 8 & 9)

Tabel 8: Gerapporteerde geschoten of gevangen konijnen op basis van jacht & vrijstelling en op ontheffing. Zuid-Holland – 2018

WBE	Jacht/Vrijstelling		Ontheffing		WBE Totaal
	N2000	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	
Alblasserwaard-Oost	0	32	0	53	85
Alblasserwaard-West	0	1	0	10	11
Delfland	0	5	0	82	87
Duin- en Bollenstreek	0	7	0	290	297
Eiland IJsselmonde	0	3	0	0	3
Goeree-Overflakkee	0	120	0	65	185
Hoeksche Waard	1	146	0	0	147
Krimpenerwaard	0	30	0	0	30
Putten	0	9	0	0	9
Reeuwijk e.o.	0	24	0	0	24
Rijnland Zuid	0	6	0	0	6
Schieland	0	137	0	197	334
Vijfheerenlanden	0	23	0	0	23
Voorne	0	31	0	172	203
<i>Waarvan Havengebied</i>	0	1.925	0	5.341	7.266
Zuid-Holland	1	2.468	0	6.038	8.507

Tabel 9: Gerapporteerde geschoten of gevangen konijnen met behulp van kunstlicht op basis van de ontheffing. Zuid-Holland – 2018

WBE	Met kunstlicht	Zonder Kunstlicht
Alblasserwaard-Oost	0	53
Alblasserwaard-West	10	0
Delfland	46	36
Duin- en Bollenstreek	288	2
Goeree-Overflakkee	65	0
Hoeksche Waard	0	0
Schieland	56	141
Voorne	2.589	2.752
<i>Waarvan Havenbedrijf</i>	<i>2.456</i>	<i>2.713</i>
Zuid-Holland	3.054	2.984

Kwantitatieve populatiegegevens

Tijdens de konijntelling in het havengebied ten behoeve van de ontheffing zijn er 1.173 konijnen geteld. Tijdens de trendtelling van het kleinwild zijn er 1.553 konijnen geteld in de provincie. Deze telling vindt plaats in representatieve telsectoren die samen circa 10% van de WBE beslaan.

Tabel 10: Telresultaten van de kleinwildtelling konijn. Zuid-Holland - 2018

WBE	Konijnen
Ade	0
Alblasserwaard-Oost	103
Alblasserwaard-West	12
De Aarlanden	0
Duin- en Bollenstreek	741
Eiland IJsselmonde	23
Goeree-Overflakkee	152
Krimpenerwaard	0
Putten	0
Reeuwijk e.o.	48
Schieland	4
Vijfheerenlanden	180
Voorne	281
<i>Waarvan Havengebied Rotterdam</i>	<i>178</i>
Zuid-Holland	1.553

Tegemoetkoming in de faunaschade

Omdat er voor konijnen een vrijstelling geldt, wordt er geen tegemoetkoming in de faunaschade uitgekeerd.

Rechtszaken

In 2015 zijn de procedures rond de ontheffing afgerond. Tegen het goedkeuringsbesluit van het nieuwe faunabeheerplan is bezwaar gemaakt dat is afgewezen.

Haas en fazant

De haas kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (15 oktober tot en met 31 december). Het nieuwe faunabeheerplan jachtsoorten op basis waarvan deze jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

Op basis van het faunabeheerplan 2013-2018 is tot en met 31 oktober 2018 afschot buiten de jachtperiode uitgevoerd op ontheffing ODH-2014-00159568, aangepast door beslissing op bezwaar ODH-2015-0066326 van 8 juni 2015. De ontheffing staat – na de inzet van voldoende preventieve middelen volgens de normen van het Faunafonds - verjagend afschot met geweer, honden niet zijnde lange honden en jachtvogels toe op en nabij percelen met:

- suikerbieten en voederbieten van 1 maart tot en met 30 juni;
- vollegrondsgroenten gedurende de gehele teeltperiode;
- bloemen, bloemzaden en bloembollen (inclusief sierfruit en siergewassen) in de gehele teeltperiode;
- boomkwekerijgewassen en fruitbomen gedurende het gehele jaar.

De ontheffing is aanvankelijk geweigerd voor de Krimpenerwaard, Lopikerwaard, Alblasserwaard en Vijfheerenlanden en voor boomkwekerijgewassen en fruitbomen; in de beslissing op bezwaar is dit teruggedraaid, tevens is het gebruik van het geweer met kunstlicht in de nacht toegestaan bij boomkwekerijgewassen en fruitbomen.

De ontheffing maakt ook beheer van de populatie mogelijk in het Natura 2000-gebied het Oudeland van Strijen in de periode 15 oktober tot en met 15 december. In 2018 was beheer mogelijk tot en met 31 oktober.

Per 1 november 2018 is de geldigheid van de ontheffing haas verlopen. Er is nog geen ontheffing op basis van het nieuwe faunabeheerplan jachtsoorten.

De fazant kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (fazanthaan 15 oktober tot en met 31 januari, fazanthen 15 oktober tot en met 31 december). Het nieuwe faunabeheerplan jachtsoorten op basis waarvan deze jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

Op basis van het faunabeheerplan 2013-2018 is tot en met 31 oktober 2018 afschot buiten de jachtperiode uitgevoerd op ontheffing ODH-2014-00162026, aangepast door beslissing op bezwaar ODH-2015-00672339 van 8 juni 2015. De ontheffing staat – na de inzet van voldoende preventieve middelen volgens de normen van het Faunafonds - verjagend afschot met geweer, honden niet zijnde lange honden en jachtvogels toe op en nabij percelen met:

- granen en maïs in de periode van 1 februari tot en met 15 april;
- aardappelen in de periode van 1 augustus tot en met 30 september;
- suikerbieten en voederbieten in de periode van 15 maart tot en met 30 juni;
- boomkwekerijgewassen en fruitbomen in de periode van 1 juli tot en met 15 oktober.

De ontheffing is aanvankelijk geweigerd; in de beslissing op bezwaar is dit teruggedraaid.

De ontheffing maakt ook beheer van de populatie mogelijk in het Natura 2000-gebied het Oudeland van Strijen in de periode 15 oktober tot en met 15 december. In 2018 was beheer mogelijk tot en met 31 oktober.

Per 1 november 2018 is de geldigheid van de ontheffing fazant verlopen. Er is nog geen ontheffing op basis van het nieuwe faunabeheerplan jachtsoorten.

Maatregelen

Tabel 11: Gerapporteerd afschot hazen op jacht en op ontheffing. Zuid-Holland - 2018

WBE	Ontheffing		Jacht		Totaal
	N2000	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	
Ade	0	1	0	967	968
Alblasserwaard-Oost	0	0	0	1.249	1.249
Alblasserwaard-West	0	0	0	963	963
De Aarlanden	0	5	0	1.997	2.002
Delfland	0	1	0	520	521
Duin- en Bollenstreek	0	8	0	693	701
Eiland IJsselmonde	0	21	0	354	375
Goeree-Overflakkee	0	7	0	1.017	1.024
Hoeksche Waard	7	2	130	3.647	3.786
Krimpenerwaard	0	0	0	1.237	1.237
Putten	0	0	0	796	796
Reeuwijk e.o.	0	0	113	930	1.043
Rijnland Zuid	0	0	0	537	537
Schieland	0	2	0	501	503
Vijfheerenlanden	0	0	82	523	605
Voorne	0	0	0	751	751
<i>waarvan Havengebied</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
Zuid-Holland	7	47	325	16.682	17.061

Tabel 12: Gerapporteerd afschot fazanten op jacht en op ontheffing. Zuid-Holland – 2018

WBE	Ontheffing		Jacht		Totaal
	N2000	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	
Ade	0	0	0	28	28
Alblasserwaard-Oost	0	0	0	216	216
Alblasserwaard-West	0	0	0	35	35
De Aarlanden	0	0	0	37	37
Delfland	0	0	0	48	48
Eiland IJsselmonde	0	0	0	125	125
Goeree-Overflakkee	0	0	0	470	470
Hoeksche Waard	0	6	29	290	325
Krimpenerwaard	0	0	0	105	105
Putten	0	0	0	40	40
Reeuwijk e.o.	0	0	13	13	26
Rijnland Zuid	0	0	0	31	31
Schieland	0	0	0	142	142
Vijfheerenlanden	0	0	38	72	110
Voorne	0	0	0	108	108
<i>Waarvan Havengebied Rotterdam</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Zuid-Holland	0	6	80	1.760	1.846

Kwantitatieve populatiegegevens

Tijdens de kleinwildtelling van 2018 zijn er 1.235 fazanten en 4.573 hazen geteld. Deze telling vindt plaats in representatieve telsectoren die samen circa 10% van de WBE beslaan.

Tabel 13: Telresultaten kleinwildtelling fazant en haas. Zuid-Holland - 2018

WBE	Fazanten	Hazen
Ade	20	213
Alblasserwaard-Oost	112	496
Alblasserwaard-West	71	348
De Aarlanden	28	231
Duin- en Bollenstreek	12	753
Eiland IJsselmonde	74	139
Goeree-Overflakkee	332	493
Krimpenerwaard	25	228
Putten	21	112
Reeuwijk e.o.	58	500
Schieland	33	131
Vijfheerenlanden	171	638
Voorne	264	253
<i>Waarvan Havengebied Rotterdam</i>	<i>158</i>	<i>25</i>
Zuid-Holland	1.235	4.573

Tegemoetkoming in de faunaschade

Er wordt geen tegemoetkoming uitgekeerd voor schade aangericht door hazen en fazanten.

Rechtszaken

De procedures zijn in 2017 afgerond. Bij uitspraak van 11 januari 2017 zijn de hoger beroepen tegen beide ontheffingen ongegrond verklaard. Tegen het goedkeuringsbesluit van het faunabeheerplan jachtsoorten is bezwaar gemaakt dat ongegrond is verklaard.

Houtduif

De houtduif kan gedurende het gehele jaar worden bestreden op basis van de landelijke vrijstelling en kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (15 oktober tot en met 31 januari). Het nieuwe faunabeheerplan op basis waarvan deze bestrijding en jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

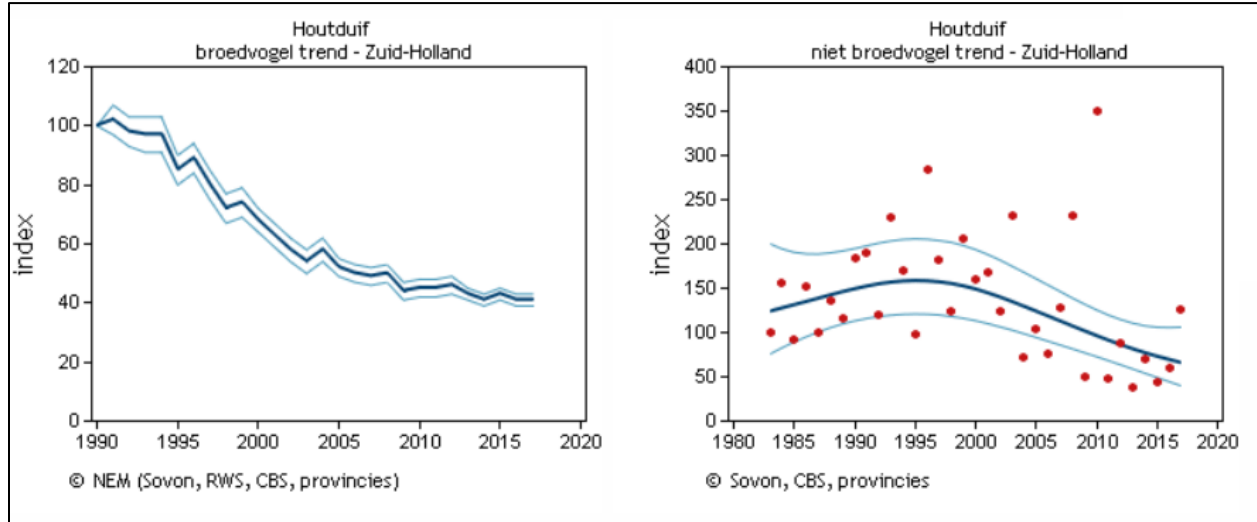
Maatregelen

Tabel 14: Gerapporteerd afschot van houtduiven op basis van de jacht en vrijstelling. Zuid-Holland – 2018

WBE	Ontheffing	Vrijstelling		Jacht		Totaal
	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	
Ade	0	0	317	0	16	333
Alblasserwaard-Oost	0	0	345	0	480	825
Alblasserwaard-West	0	8	201	0	64	273
De Aarlanden	0	0	1.167	0	150	1.317
Delfland	64	0	1.134	0	48	1.246
Duin- en Bollenstreek	0	0	663	0	54	717
Eiland IJsselmonde	0	0	1.751	0	696	2.447
Goeree-Overflakkee	0	0	1.783	0	451	2.234
Hoeksche Waard	0	25	5.635	0	176	5.836
Krimpenerwaard	0	0	247	0	17	264
Putten	0	0	603	0	150	753
Reeuwijk e.o.	0	55	227	0	10	292
Rijnland Zuid	0	0	1.168	0	5	1.173
Schieland	0	0	3.563	0	454	4.017
Vijfheerenlanden	0	125	440	1	258	824
Voorne	0	0	1.194	0	33	1.227
Zuid-Holland	64	213	20.438	1	3.062	23.778

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling verwijzen wij u naar het faunabeheerplan jachtsoorten dat op de website van de FBE staat. Hieronder is een update opgenomen van de trendgegevens. (Afbeelding 3)

Afbeelding 3: Trendgegevens houtduif in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2019)⁹

⁹ De punten in de grafieken geven de ingevoerde waarden weer. Op basis daarvan is de trend berekend, maar die heeft altijd een bepaalde onzekerheid. Deze onzekerheid is door de lichtblauwe lijnen boven en onder de donkerblauwe lijn weergegeven.

Tegemoetkoming in de faunaschade

Schade door houtduiven komt niet in aanmerking voor een tegemoetkoming in de faunaschade.

Rechtszaken

Tegen het goedkeuringsbesluit van het faunabeheerplan is bezwaar gemaakt dat ongegrond is verklaard.

Wilde eend

De wilde eend kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (15 augustus tot en met 31 januari). Het nieuwe faunabeheerplan op basis waarvan deze jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

Op basis van het faunabeheerplan 2013-2018 is tot en met 31 oktober 2018 afschot buiten de jachtperiode uitgevoerd op ontheffing ODH-2014-00166702. Verjagend afschot is mogelijk – na de inzet van voldoende preventieve middelen volgens de normen van het Faunafonds- op en nabij percelen met:

- granen en graszaad in de periode van 1 juni tot en met 14 augustus;
- vollegrondsgroenten (inclusief peulvruchten) in de periode van 1 april tot en met 14 augustus;
- bloemen, bloemzaden en bloembollen (inclusief sierfruit en siergewassen) en blauwmaanzaad in de periode van 1 maart tot en met 14 augustus.

Tevens is het gebruik van het geweer toegestaan van een half uur voor zonsopkomst tot een half uur na zonsondergang.

Per 1 november 2018 is de geldigheid van de ontheffing wilde eend verlopen. Er is nog geen ontheffing op basis van het nieuwe faunabeheerplan jachtsoorten.

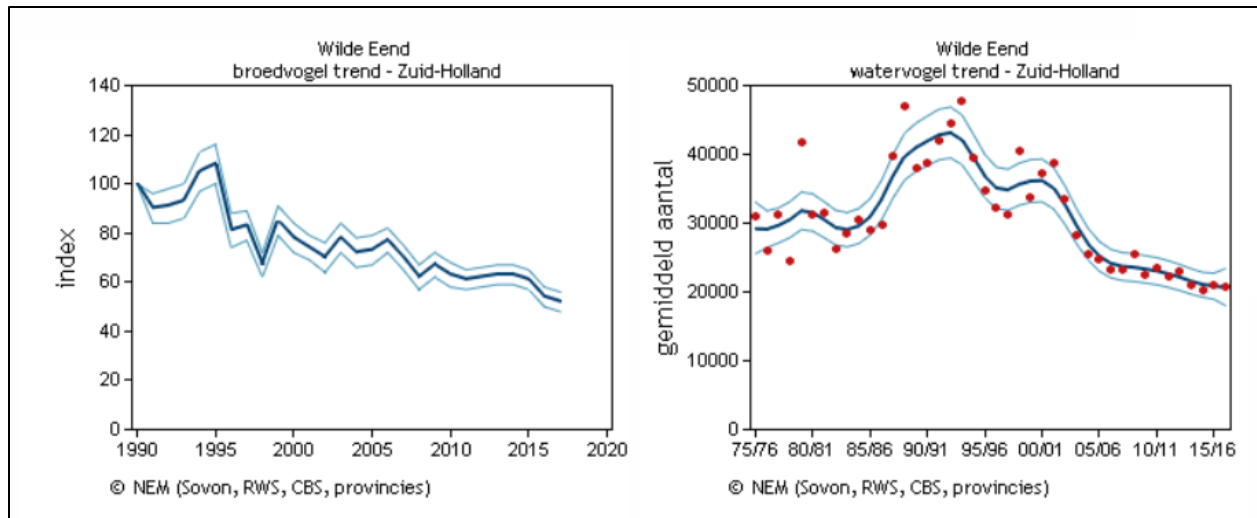
Maatregelen

Tabel 15: Gerapporteerd afschot van wilde eenden op basis van jacht en ontheffing. Zuid-Holland - 2018

WBE	Ontheffing		Jacht		Totaal
	N2000	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	
Ade	0	0	0	1.319	1.319
Alblasserwaard-Oost	0	10	0	4.363	4.373
Alblasserwaard-West	0	0	0	1.425	1.425
De Aarlanden	0	39	0	2.585	2.624
Delfland	0	46	0	944	990
Duin- en Bollenstreek	0	0	0	1.163	1.163
Eiland IJsselmonde	0	4	0	354	358
Goeree-Overflakkee	0	56	0	2.976	3.032
Hoeksche Waard	0	3	45	2.180	2.228
Krimpenerwaard	0	0	0	2.725	2.725
Putten	0	9	0	493	502
Reeuwijk e.o.	0	2	172	2.258	2.432
Rijnland Zuid	0	16	0	1.205	1.221
Schieland	0	0	0	1.201	1.201
Vijfheerenlanden	104	0	97	1.079	1.280
Voorne	0	0	0	823	823
Zuid-Holland	104	185	314	27.093	27.696

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling verwijzen wij u naar het faunabeheerplan jachtsoorten dat op de website van de FBE staat. Hierna is een update opgenomen van de trendgegevens (afbeelding 4).

Afbeelding 4: Trendgegevens wilde eend in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2019)

Tegemoetkoming in de faunaschade

De meeste schade aangericht door wilde eenden komt niet in aanmerking voor een tegemoetkoming in de faunaschade. Er zijn geen registraties bekend van getaxeerde schade aangericht door de wilde eend in 2018.

Rechtszaken

In 2015 zijn de procedures rond de ontheffing afgerond. Tegen het goedkeuringsbesluit van het faunabeheerplan jachtsoorten is bezwaar gemaakt dat ongegrond is verklaard.

Ganzen

De Canadese gans kan onder de Wet natuurbescherming gedurende het gehele jaar worden bestreden op basis van de landelijke vrijstelling.

Op basis van het provinciale aanwijzingsbesluit PZH-2012-349284462 en het aanvullende besluit ODH-2015-00016238 kan de stand van de Indische gans, nijlgans en gedomesticeerde grauwe gans (soepgans) beperkt worden met gebruikmaking van hagel- en/of kogelgeweer, vangkooi, kastval en netten.

Op basis van het faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2015-2020 is beheer van ganzen uitgevoerd op twee ontheffingen en één opdracht.

Opdracht ODH-2017-00035383 (vangen van ganzen in de ruiperiode) staat toe: het beperken van de omvang van de populatie van de grauwe gans, brandgans, Canadese gans en gedomesticeerde grauwe gans door middel van vangen en daarna doden met CO₂ in de ruiperiode.

Ontheffing ODH-2015-00726168 (bestrijding ganzen "winterperiode") staat het doden van kolganzen en grauwe ganzen toe op percelen met kwetsbare gewassen (alle landbouwgewassen met uitzondering van oogstresten, groenbemesters en overjarig grasland).

Met uitzondering van percelen gelegen in de volgende Natura 2000-gebieden:

- Biesbosch;

FBE Zuid-Holland

© Faunabeheereenheid Zuid-Holland | Postbus 85881 | 2508 CN | Den Haag
tel (085) 210 3628 | info@fbez.nl | www.fbez.nl

- Boezems Kinderdijk;
- Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein;
- Donkse Laagten;
- Grevelingen;
- Haringvliet;
- Hollands Diep;
- Duinen Goeree & Kwade Hoek;
- Nieuwkoopse Plassen & De Haeck;
- Oudeland van Strijen;
- Krammer-Volkerak;
- De Wilck;
- Zouweboezem.

Bij het doden kan gebruik worden gemaakt van geweren een half uur voor zonsopkomst tot zonsondergang, honden (niet zijnde lange honden) en niet-levende lokvogels. Het doden kan worden uitgevoerd in de regio Noordelijke Delta van 1 november tot en met 14 februari en in de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland Noord van 1 november tot en met 29 februari. De grens tussen beide provinciedelen wordt gevormd door de Nieuwe Waterweg, Nieuwe Maas, de Noord en de Beneden-Merwede (van west naar oost). Er dienen preventieve middelen in het veld te worden opgesteld volgens de normen van het Faunafonds.

Ontheffing ODH-2015-00745305 (beheer ganzen “zomerperiode”) aangepast door beslissing op bezwaar PZH-2016-570065450 staat toe:

- Het opzettelijk verontrusten en doden van broedparen (koppelvormende ganzen) van de grauwe gans en Canadese gans in de provincie Zuid-Holland. Met gebruikmaking van geweren van zonsopkomst tot zonsondergang, honden (niet zijnde lange honden), niet-levende lokvogels, lokfluiten, lokvoer, mechanische en elektronische lokinstrumenten en geluidsna bootsingen.
- Het opzettelijk verontrusten en doden kan worden uitgevoerd in de regio Noordelijke Delta van 1 februari tot en met 14 februari en in de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland Noord van 1 februari tot en met 29 februari. De grens tussen beide provinciedelen wordt gevormd door de Nieuwe Waterweg, Nieuwe Maas, de Noord en de Beneden-Merwede (van west naar oost).
- Het zoeken, rapen, uit het nest nemen, beschadigen of vernielen van eieren en het beschadigen, vernielen, uithalen en wegnemen of verstoren van nesten van grauwe gans, kolgans, brandgans en Canadese gans in de provincie Zuid-Holland in de periode 1 februari tot en met 30 juni.
- Het opzettelijk verontrusten en doden van grauwe ganzen, kolgans, brandgans en Canadese ganzen. Met gebruikmaking van geweren van zonsopkomst tot zonsondergang, honden (niet zijnde lange honden), lokvogels, lokfluiten, lokvoer, mechanische en elektronische lokinstrumenten en geluidsna bootsingen.
- Het opzettelijk verontrusten en doden kan worden uitgevoerd in de regio Noordelijke Delta van 15 februari tot en met 31 oktober en in de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland Noord van 1 maart tot en met 31 oktober. De grens tussen beide provinciedelen wordt gevormd door de Nieuwe Waterweg, Nieuwe Maas, de Noord en de Beneden-Merwede (van west naar oost).

Er is tevens een provinciale vrijstelling voor de grauwe gans, kolgans, brandgans en Canadese gans. Gedeputeerde Staten hebben het van kracht zijnde faunabeheerplan voor de ganzen van toepassing verklaard op de uitvoering van deze provinciale vrijstelling. De uitvoering van de vrijstelling vindt plaats overeenkomstig het faunabeheerplan. In aanvulling op wat is toegestaan in de ontheffingen

(zomerperiode en winterperiode), is het toegestaan om op te treden van een half uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst en van zonsondergang tot een half uur na zonsondergang. Daarnaast mogen gewonde ganzen met een slag- snij- of steekwapen worden gedood. Optreden op basis van de vrijstelling alleen, zonder ontheffing, is niet mogelijk.

Maatregelen

Tabel 16: Gerapporteerd afschot van ganzen op basis van ontheffing en vrijstelling. Zuid-Holland – 2018

WBE	Brandgans	Canadese gans	Grauwe gans	Indische gans	Kolgans	Nijlgans	Soepgans	Totaal
N2000								
Alblasserwaard-West	0	29	127	0	0	7	0	163
De Aarlanden	0	12	268	0	0	15	5	300
Goeree-Overflakkee	0	0	0	0	0	0	0	0
Hoeksche Waard	38	123	512	0	19	12	1	705
Reeuwijk e.o.	274	50	703	0	53	66	0	1.146
Vijfheerenlanden	38	50	334	0	11	68	0	501
Zuid-Holland	350	264	1.944	0	83	168	6	2.815
Buiten N2000								
Ade	139	402	1.110	0	104	695	2	2.452
Alblasserwaard-Oost	538	464	2.583	0	189	608	14	4.396
Alblasserwaard-West	106	362	1.174	0	330	417	0	2.389
De Aarlanden	64	231	2.354	4	185	417	4	3.259
Delfland	153	2.769	1.958	0	440	1.259	76	6.655
Duin- en Bollenstreek	99	367	465	0	0	1.000	0	1.931
Eiland IJsselmonde	0	84	797	0	2	239	0	1.122
Goeree-Overflakkee	4.723	350	7.345	0	251	192	10	12.871
Hoeksche Waard	2.311	1.168	8.924	0	198	711	5	13.317
Krimpenerwaard	212	789	3.807	0	107	658	29	5.602
Putten	1.542	776	2.249	0	215	760	0	5.542
Reeuwijk e.o.	1.039	341	3.955	1	166	620	2	6.124
Rijnland Zuid	36	953	1.542	0	176	474	9	3.190
Schieland	193	541	1.906	0	23	587	23	3.273
Vijfheerenlanden	32	345	1.480	0	40	370	0	2.267
Voorne	118	318	1.149	0	51	254	13	1.903
Zuid-Holland	11.305	10.260	42.798	5	2.477	9.261	187	76.293
N2000 & Buiten N2000								
Zuid-Holland	11.655	10.524	44.742	5	2.560	9.429	193	79.108

Tabel 17: Aantal bewerkte eieren per WBE. Zuid-Holland – 2018

WBE	Brandgans	Canadese gans	Grauwe gans	Indische gans	Kolgans	Nijlgans	Soepgans	Totaal
N2000								
Ablasserwaard-West	0	195	13.601	0	33	0	0	13.829
De Aarlanden	0	24	3.289	0	0	59	7	3.379
Goeree-Overflakkee	0	0	322	0	0	0	0	322
Hoeksche Waard	0	4	84	0	0	0	0	88
Reeuwijk e.o.	1.133	41	2.154	0	0	9	0	3.337
Vijfheerenlanden	0	0	0	0	0	0	0	0
Zuid-Holland	1.133	264	19.450	0	33	68	7	20.955
Buiten N2000								
Ade	0	385	2.780	0	11	20	0	3.196
Ablasserwaard-Oost	528	77	903	0	21	94	20	1.643
Ablasserwaard-West	0	0	0	0	0	0	0	0
De Aarlanden	0	55	2.450	0	0	59	23	2.587
Delfland	4	2.041	4.415	0	0	1.110	730	8.300
Duin- en Bollenstreek	0	34	96	0	0	21	0	151
Eiland IJsselmonde	0	0	166	0	0	0	0	166
Goeree-Overflakkee	0	0	0	0	0	0	0	0
Hoeksche Waard	0	5	116	0	0	8	0	129
Krimpenerwaard	14	288	4.745	0	22	112	31	5.212
Putten	168	493	1.959	0	20	84	17	2.741
Reeuwijk e.o.	354	29	2.120	0	0	36	0	2.539
Rijnland Zuid	0	134	714	0	0	87	18	953
Schieland	0	0	872	0	0	10	0	882
Vijfheerenlanden	0	0	250	0	0	0	0	250
Voorne	0	11	80	0	0	0	15	106
Zuid-Holland	1.068	3.552	21.666	0	74	1.641	854	28.855
N2000 & Buiten N2000								
Zuid-Holland	2.201	3.816	41.116	0	107	1.709	861	49.810

Tabel 18: Aantal bewerkte nesten per WBE. Zuid-Holland – 2018

WBE	Brandgans	Canadese gans	Grauwe gans	Indische gans	Kolgans	Nijlgans	Soepgans	Totaal
N2000								
Alblasserwaard-West	0	37	2.757	0	6	0	0	2.800
De Aarlanden	0	4	380	0	0	7	1	392
Goeree-Overflakkee	0	0	56	0	0	0	0	56
Hoeksche Waard	0	2	10	0	0	0	0	12
Reeuwijk e.o.	200	7	379	0	0	1	0	587
Vijfheerenlanden	0	0	0	0	0	0	0	0
Zuid-Holland	200	50	3.582	0	6	8	1	3.847
Buiten N2000								
Ade	0	57	557	0	2	3	0	619
Alblasserwaard-Oost	120	14	178	0	4	14	5	335
Alblasserwaard-West	0	0	0	0	0	0	0	0
De Aarlanden	0	10	478	0	0	5	4	497
Delfland	1	444	805	0	0	137	97	1.484
Duin- en Bollenstreek	0	5	32	0	0	1	0	38
Eiland IJsselmonde	0	0	74	0	0	0	0	74
Goeree-Overflakkee	0	0	0	0	0	0	0	0
Hoeksche Waard	0	1	25	0	0	1	0	27
Krimpenerwaard	1	20	342	0	0	15	1	379
Putten	32	81	300	0	3	14	3	433
Reeuwijk e.o.	57	5	358	0	0	7	0	427
Rijnland Zuid	0	26	141	0	0	9	3	179
Schieland	0	0	146	0	0	1	0	147
Vijfheerenlanden	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorne	0	1	2	0	0	0	1	4
Zuid-Holland	211	664	3.438	0	9	207	114	4.643
N2000 & Buiten N2000								
Zuid-Holland	411	714	7.020	0	15	215	115	8.490

De Rechtbank Den Haag heeft op 14 mei 2018 de opdracht voor het vangen van ganzen geschorst. De Raad van State heeft in een voorlopige voorzieningenprocedure de schorsing opgeheven op 8 juni, waardoor er toch ganzen konden worden gevangen. Er waren – omdat de ruiperiode toen al op zijn eind liep - nog slechts 2 vangacties mogelijk in de 10-20km zone Schiphol en rondom Rotterdam The Hague Airport. In totaal zijn er 243 ganzen gevangen in de periode 12 juni -2 juli: bij de Geerplas (binnen de 10-20km zone Schiphol) 58 stuks en bij de Ackerdijkse plassen (binnen 13 km zone RTHA) 185 ganzen.

Kwantitatieve populatiegegevens

Zomertelling ganzen 2018. Een gedetailleerde uitwerking van de telling is opgenomen in het telrapport zomerganzen 2018 dat op onze [website](#) staat.

Soort	Grauwe gans	Brand-gans	Canadese gans	Nijl-gans	Soep-gans	Kol-gans	Indisch e gans	Totaal
Aantal	91.732	19.763	18.959	11.108	1.484	551	114	144.711

Afbeelding 5: Aantal getelde ganzen in Zuid-Holland, Zomertelling 2018 (Wiel van der, Keuper, & Guldemond, 2018)

Tegemoetkoming in de faunaschade

Tabel 19: Getaxeerd bedrag in euro's per ganssoort en schadegewas. Zuid-Holland – 2018¹⁰ (Pleio BIJ12, 2019)

Gewas	Brandgans	Canadagans	Grauwe gans	Kolgans	Overig ¹¹	Totaal
Erwten	€ -	€ -	€ 5.645	€ -	€ -	€ 5.645
Grasland, blijvend	€ 313.795	€ 3.467	€ 582.843	€ 102.860	€ 40.248	€ 1.043.213
Grasland, nieuw ingezaaid	€ -	€ 97	€ 2.087	€ -	€ -	€ 2.184
Graszaad	€ 3.042	€ -	€ 3.449	€ 184	€ -	€ 6.675
Griend	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Luzerne	€ 1.368	€ -	€ 1.824	€ -	€ 1.368	€ 4.560
Mais snijmais	€ 539	€ -	€ 6.402	€ -	€ -	€ 6.941
Spruitkool	€ 1.840	€ -	€ 1.840	€ -	€ -	€ 3.680
Suikerbiet	€ 2.018	€ -	€ 37.674	€ 1.868	€ -	€ 41.560
Wintergraan	€ 10.160	€ -	€ 24.617	€ 7.047	€ -	€ 41.824
Zomergraan	€ -	€ -	€ 21.906	€ -	€ -	€ 21.906
Totaal	€ 332.762	€ 3.564	€ 688.287	€ 111.959	€ 41.616	€ 1.178.188

Rechtszaken

In 2018 zijn verschillende beroepen bij de rechtbank behandeld, te weten:

- de ontheffing voor de zomerperiode: op 24 oktober heeft Raad van State de ontheffing in stand gelaten;
- het vangen van ganzen: de rechtbank Den Haag verklaart op 14 mei 2018 het beroep gegrond, vernietigt de beslissing op bezwaar en schorst de opdracht door een ambtshalve getroffen voorlopige voorziening. Door een verzoek om een voorlopige voorziening door de FBE en GS van Zuid-Holland bij de Raad van State is alsnog de schorsing op 8 juni 2018 opgeheven opdat de geplande vangacties rond Schiphol en RTHA doorgang kunnen vinden.

Knobbelzwaan

Op basis van het faunabeheerplan 2013-2018 is tot en met 31 mei 2018 bestrijding van knobbelzwanen uitgevoerd op ontheffing ODH-2013-00159568, aangepast door beslissing op bezwaar PZH-2016-557640156

Ontheffing ODH-2013-00159568 staat toe:

¹⁰ Schade aangericht door Canadese ganzen wordt niet vergoed. De in de tabel opgenomen bedragen zijn getaxeerd in gevallen waarbij een tegemoetkoming is aangevraagd voor schade aangericht door andere vogels.

¹¹ Overige ganzensoorten zijn de kleine rietgans, rietgans en de rotgans.

- a) het verjagen en doden van knobbelzwanen op percelen met ingezaaid gras (gras dat hoogstens 6 maanden geleden is ingezaaid), graszoden, graszaad en koolzaad, met gebruikmaking van geweren en honden, gedurende een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang, in de periode van 1 oktober tot en met 31 mei, minimaal een akoestisch en een visueel preventief middel dienen in voldoende mate te worden ingezet;
- b) het verjagen en doden van knobbelzwanen op percelen met gras en granen, met gebruikmaking van geweren en honden, gedurende een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang, in de periode van 15 november tot en met 31 mei; de bestrijding van knobbelzwanen in het uur voor zonsopkomst en het uur na zonsondergang is in 2014 ingetrokken.
- c) het bewerken van nesten en eieren van knobbelzwanen;
- d) het verjagen en doden van knobbelzwanen op of in de onmiddellijke nabijheid van wegen of fietspaden, ook op locaties die niet voldoen aan de krachtens artikel 49 van de Flora- en faunawet gestelde eisen, met gebruikmaking van geweren en honden, gedurende een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang. Hierbij is een voorafgaande schriftelijke toestemming van de politie vereist, of begeleiding van de politie ter plaatse.

In de beslissing op bezwaar van 5 juli 2016 is de ontheffing aangepast. Op overjarig grasland moeten de knobbelzwanen eerst worden verjaagd. Afschot ter bescherming van landbouwgewassen is slechts toegestaan bij een groepsgrootte van ten minste 15 knobbelzwanen; uit een groep tot 50 knobbelzwanen mogen maximaal vijf knobbelzwanen worden gedood, indien de groep groter is, geldt een maximum afschot van 10 procent. Tevens zijn de voorschriften aangescherpt.

Per 1 juni 2018 is de geldigheid van de ontheffing knobbelzwaan verlopen.

Het nieuwe faunabeheerplan knobbelzwaan 2018-2024 is op 4 september 2018 goedgekeurd. Dit faunabeheerplan beschrijft de uitvoering van een provinciale vrijstelling t.a.v. knobbelzwanen.

De volgende bestrijding kan worden uitgevoerd op basis van het faunabeheerplan:

Het doden van knobbelzwanen ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen:

1. Op percelen met ingezaaid gras, graszoden, graszaad en koolzaad in de periode van 1 oktober tot en met 31 mei.
2. Op percelen met gras en granen in de periode van 15 november tot en met 31 mei.
3. Van een half uur voor zonsopkomst tot een half uur na zonsondergang.
4. Met de volgende middelen:

- Geweren.

Volgens de wet mogen alleen jachtaktehouders het geweer gebruiken. In § 3.6 van de Wet natuurbescherming en § 3.3.3 van het Besluit natuurbescherming zijn regels gesteld aan het (gebruik van) het geweer. De belangrijkste hiervan zijn beschreven in § 2.5 van het faunabeheerplan. Uitvoerders zijn verplicht zich aan de wettelijke regels te houden.

- Honden, niet zijnde lange honden.

Honden kunnen enerzijds worden ingezet om knobbelzwanen te verjagen. Anderzijds kunnen honden worden ingezet om een geschoten knobbelzwaan te apporteren, maar alleen indien de hond goed is opgeleid en alleen indien de knobbelzwaan voor de uitvoerder moeilijk te bereiken is.

- Slag- snij- of steekwapens.

Knobbelzwanen worden in principe gedood met het geweer. Alleen in noodsituaties kan een slag- snij- of steekwapen worden ingezet om een gewonde knobbelzwaan zo snel mogelijk te doden en alleen door een jachtaktehouder in het geval dat doden met het geweer vanwege de veiligheid niet mogelijk is.

Onder de volgende voorwaarden:

1. Afschot van knobbelzwanen is slechts toegestaan, indien de ter plaatse aanwezige groep knobbelzwanen uit ten minste 15 exemplaren bestaat. Uit een groep tot 50 knobbelzwanen

mogen maximaal 5 knobbelzwanen worden gedood. Indien de groep bestaat uit meer dan 50 knobbelzwanen geldt een maximum van 10% dat mag worden gedood.

2. Knobbelzwanen die zich op aangrenzende percelen bevinden, mogen tot dezelfde groep worden gerekend.
3. Paartjes broedende knobbelzwanen en de erbij lopende (niet vliegende) jongen mogen niet worden gedood.
4. Het doden mag slechts plaatsvinden nadat passende en doeltreffende preventieve maatregelen zijn ingezet.
5. De ingewanden van de bemachtigde dieren mogen in het veld worden achtergelaten. Voor het overige dienen de bemachtigde dieren, alsmede delen daarvan, te worden verwijderd uit het veld.

Het goedkeuringsbesluit van het faunabeheerplan is geschorst op 22 november 2018, tot 6 weken na de te nemen beslissing op bezwaar, zie hiervoor onder Rechtszaken.

Maatregelen

Tabel 20: Gerapporteerd afschot van knobbelzwanen. Zuid-Holland – 2018

WBE	N2000	Buiten N2000	Totaal
Ade	0	39	39
Alblasserwaard-Oost	0	104	104
Alblasserwaard-West	0	76	76
De Aarlanden	0	198	198
Delfland	0	73	73
Duin- en Bollenstreek	0	76	76
Eiland IJsselmonde	0	20	20
Goeree-Overflakkee	0	37	37
Hoeksche Waard	0	103	103
Krimpenerwaard	0	115	115
Putten	0	51	51
Reeuwijk e.o.	1	151	152
Rijnland Zuid	0	125	125
Schieland	0	88	88
Vijfheerenlanden	0	7	7
Voorne	0	1	1
Zuid-Holland	1	1.264	1.265

Tabel 21: Gerapporteerd aantal bewerkte knobbelzwaneneieren en -nesten. Zuid-Holland 2018

WBE	N2000		Buiten N2000	
	Eieren	Nesten	Eieren	Nesten
Ade	0	0	83	13
Alblasserwaard-Oost	0	0	75	16
Alblasserwaard-West	0	0	49	8
De Aarlanden	0	0	40	7
Delfland	0	0	36	6
Duin- en Bollenstreek	0	0	14	3
Eiland IJsselmonde	0	0	0	2
Goeree-Overflakkee	0	0	0	0
Hoeksche Waard	0	0	0	0
Krimpenerwaard ¹²	0	0	1.954	13
Putten	0	0	6	1
Reeuwijk e.o.	0	0	47	8
Rijnland Zuid	0	0	48	7
Schieland	0	0	0	0
Vijfheerenlanden	0	0	30	5
Voorne	0	0	0	0
Zuid-Holland	0	0	2.382	89

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijven van de populatieontwikkeling verwijzen wij u naar het faunabeheerplan knobbelzwaan dat op de website van de FBE staat. Hierna volgen de gegevens van de wintertelling 2018.

Tabel 22: Aantal waargenomen knobbelzwanen tijdens de wintertelling (januari). Zuid-Holland - 2018

WBE	Knobbelzwanen
Ade	412
Alblasserwaard-Oost	1.114
Alblasserwaard-West	1.619
De Aarlanden	803
Delfland	1.072
Duin- en Bollenstreek	260
Eiland IJsselmonde	464
Goeree-Overflakkee	827
Hoeksche Waard	767
Krimpenerwaard	3.566
Putten	573
Reeuwijk e.o.	1.253
Rijnland Zuid	1.512
Schieland	842
Vijfheerenlanden	432
Voorne	334
Zuid-Holland	16.068

¹² In WBE Krimpenerwaard zijn niet alle knobbelzwanennesten geregistreerd. De uitvoerders hebben in de meeste gevallen alleen het aantal bewerkte eieren doorgegeven aan de coördinator. De coördinator kon niet achterhalen hoeveel nesten de uitvoerders bewerkte hadden. Gemiddeld zijn er in de rest van de provincie 6 eieren per nest behandeld.

Tabel 23: Aantal waargenomen knobbelzwanen tijdens de voorjaarsstelling (april). Zuid-Holland – 2018

WBE	Knobbelzwanen
Ade	396
Alblasserwaard-West	416
De Aarlanden	539
Duin- en Bollenstreek	336
Eiland IJsselmonde	206
Goeree-Overflakkee	433
Hoeksche Waard	0
Krimpenerwaard	2.447
Putten	455
Reeuwijk e.o.	802
Vijfheerenlanden	193
Voorne	217
<i>Waarvan Havengebied Rotterdam</i>	52
Zuid-Holland	6.639

Tegemoetkoming in de faunaschade

Tabel 24: Getaxeerde schade veroorzaakt door knobbelzwanen en overige zwaansoorten per schadegewas. Zuid-Holland – 2018 (Pleio BIJ12, 2019)

Gewas	Knobbelzwaan	Wilde zwaan
Grasland, blijvend	€ 11.896	€ 2.312
Grasland, nieuw ingezaaid	€ 245	€ -
Wintergraan	€ 460	€ -
Totaal	€ 12.601	€ 2.312

Rechtszaken

De geldigheid van de ontheffing is in 2018 per 31 mei verlopen. Met de goedkeuring van het nieuwe faunabeheerplan door Gedeputeerde Staten is de provinciale vrijstelling in werking getreden. Echter, door toewijzing van de voorlopige voorziening ingesteld door Stichting Dierenradar en de Faunabescherming bij de Rechtbank Den Haag, hangende de bezwaarprocedure is de werking van deze vrijstelling op 22 november 2018 geschorst tot 6 weken na de te nemen beslissing op bewaar.

Smient

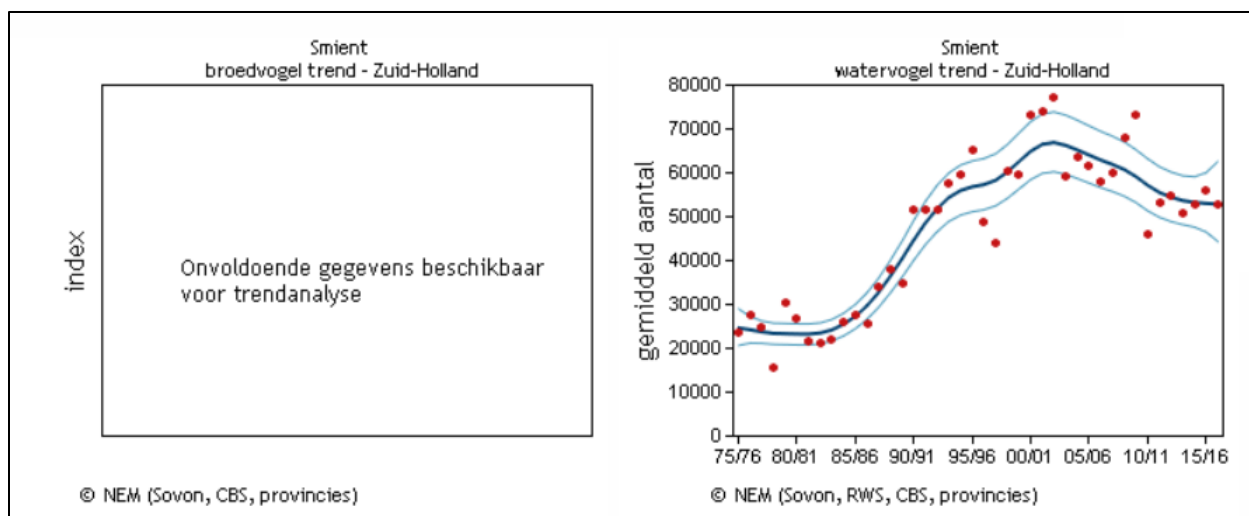
Het faunabeheerplan smient 2017 – 2023 is op 9 november 2017 is goedgekeurd. Het goedkeuringsbesluit en de beslissing op bezwaar zijn op 6 november 2018 door de voorzieningenrechter geschorst totdat uitspraak is gedaan in beroep bij de rechtbank, zie verder onder Rechtszaken.

Maatregelen

In 2018 zijn geen smienten geschoten in Zuid-Holland.

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijven van de populatieontwikkeling van de smient verwijzen wij u naar het faunabeheerplan smient dat op de website van de FBE staat. Hierna staat een update van de trendgegevens (afbeelding 6).

Afbeelding 6: Trendgegevens smient in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2019)

Tegemoetkoming in de faunaschade

Tabel 25: Getaxeerde schade veroorzaakt door smienten per schadegewas. Zuid-Holland – 2018 (Pleio BIJ12, 2019)

Gewas	Smient
Grasland, blijvend	€ 82.689
Grasland, nieuw ingezaaid	€ 252
Wintergraan	€ 5.873
Totaal	€ 88.814

Rechtszaken

Tegen het goedkeuringsbesluit is bezwaar gemaakt door de Vogelbescherming en Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland. Tevens is er een voorlopige voorziening gevraagd die is toegewezen op 21 december 2017. Op 4 juni 2018 is door Gedeputeerde Staten een beslissing op bezwaar genomen. Hiertegen hebben dezelfde partijen beroep in gesteld bij de Rechtbank Den Haag, in combinatie met een voorlopige voorziening. De voorzieningenrechter heeft bij wijze van ordemaatregel op 25 september 2018 de bestrijding opgeschort tot na de uitspraak op de verzoeken tot een voorlopige voorziening. De rechtbank heeft vervolgens op 21 december 2018 deze voorlopige voorziening toegewezen waardoor het goedkeuringsbesluit is geschorst totdat uitspraak is gedaan in de hoofdzaak door de rechtbank.

Kraaiachtigen

De kauw en de zwarte kraai kunnen gedurende het gehele jaar worden bestreden op basis van de landelijke vrijstelling. Het faunabeheerplan dat deze bestrijding mogelijk maakt is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

Vanaf 14 april 2016 heeft de FBE een ontheffing ODH-2014-00189185 voor verjagen met ondersteunend afschot van roeken in de werkgebieden van de WBE's Alblasserwaard-West, Alblasserwaard-Oost (inclusief het Zuid-Hollandse gedeelte van de WBE Tielerswaard-West), Vijfheerenlanden, Goeree-Overflakkee, Voorne, Putten, de Hoeksche Waard en Eiland IJsselmonde. Ter voorkoming van schade aan:

- maïs in de periode van 1 april tot en met 31 oktober;
- granen in de periode van 1 november tot en met 31 augustus;
- fruit in de periode van 1 juni tot en met 15 november.

FBE Zuid-Holland

© Faunabeheereenheid Zuid-Holland | Postbus 85881 | 2508 CN | Den Haag
tel (085) 210 3628 | info@fbez.nl | www.fbez.nl

Akoestische en visuele middelen dienen in voldoende mate te worden ingezet alvorens tot afschot mag worden overgegaan. De ontheffing mag niet worden gebruikt binnen 500 meter van een roekenkolonie. De ontheffing is in 2017 aangepast waarbij een afschotquotum van maximaal 40 roeken is opgenomen. Vanwege rechterlijke procedures is de ontheffing in 2018 niet gebruikt, zie hiervoor onder Rechtszaken.

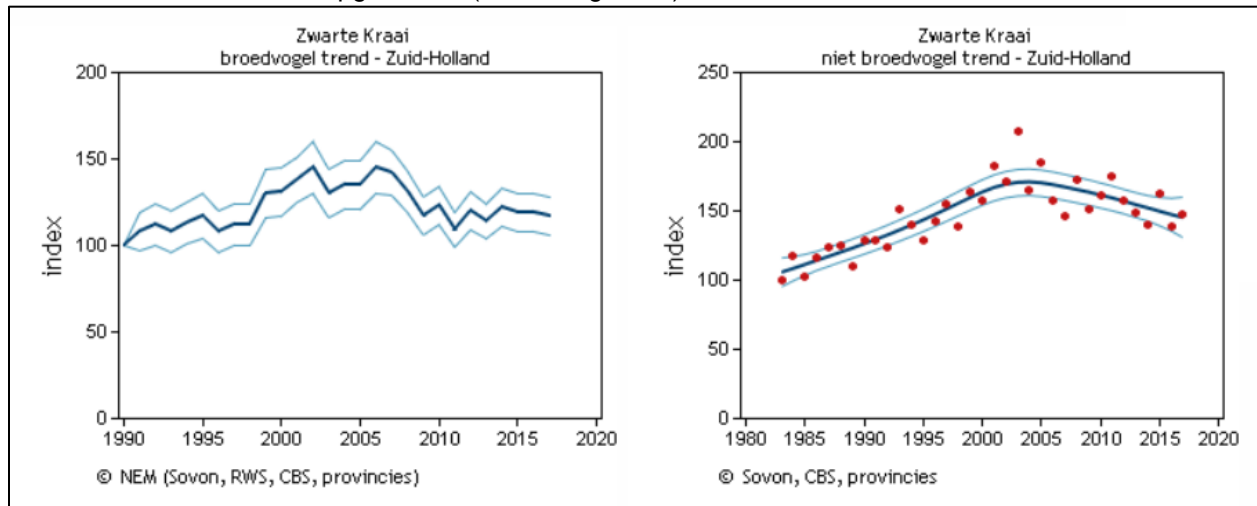
Maatregelen

Tabel 26: Gerapporteerd afschot van kauwen en zwarte kraaien op vrijstelling. Zuid-Holland – 2018

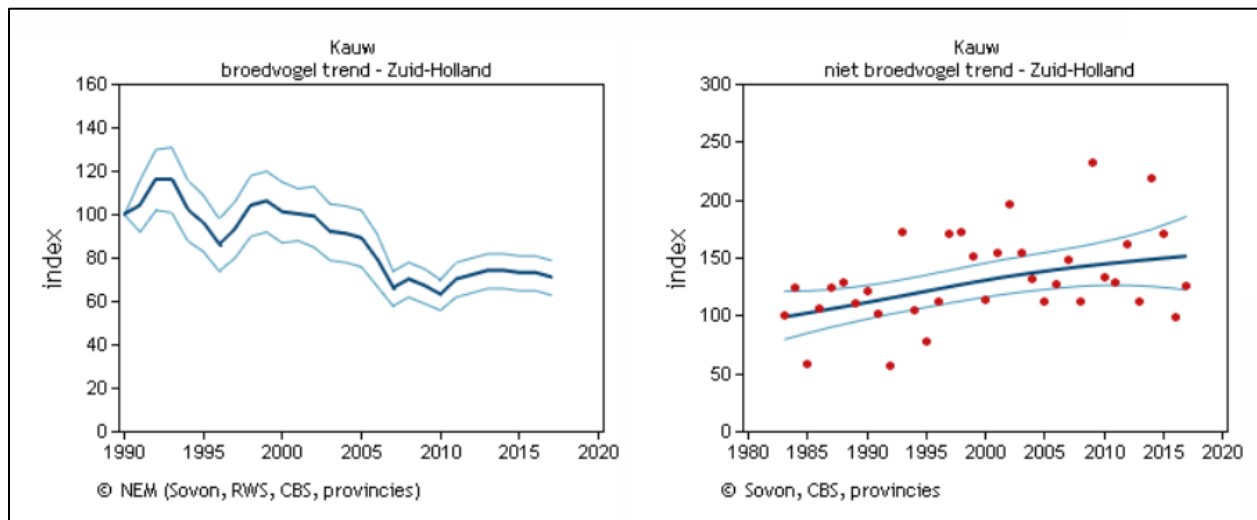
WBE	Kauw			Zwarte kraai		
	N2000	Buiten N2000	WBE Totaal	N2000	Buiten N2000	WBE Totaal
Ade	0	650	650	0	396	396
Alblasserwaard-Oost	0	1.581	1.581	0	971	971
Alblasserwaard-West	0	761	761	5	518	523
De Aarlanden	0	665	665	0	690	690
Delfland	0	1.327	1.327	0	1.239	1.239
Duin- en Bollenstreek	0	1.356	1.356	0	604	604
Eiland IJsselmonde	0	511	511	0	351	351
Goeree-Overflakkee	0	1.279	1.279	0	1.066	1.066
Hoeksche Waard	1	1.025	1.026	2	1.752	1.754
Krimpenerwaard	0	724	724	0	912	912
Putten	0	468	468	0	898	898
Reeuwijk e.o.	9	810	819	38	464	502
Rijnland Zuid	0	900	900	0	400	400
Schieland	0	881	881	0	788	788
Vijfheerenlanden	9	752	761	72	612	684
Voorne	0	499	499	0	428	428
Zuid-Holland	19	14.189	14.208	117	12.089	12.206

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling verwijzen wij u naar de faunabeheerplannen die op de website van de FBE staan. Hierna is een update van de trendgegevens voor zwarte kraai en kauw opgenomen (afbeelding 7 & 8).

Afbeelding 7: Trendgegevens zwarte kraai in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2019)

Afbeelding 8: Trendgegevens kauw in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2019)

Tegemoetkoming in de faunaschade

Schade aangericht door zwarte kraaien en kauwen komt niet in aanmerking voor een tegemoetkoming in de faunaschade. De schade die is getaxeerd, is "meegetaxeerd" bij een taxatie voor een andere diersoort.

Tabel 27: Getaxeerde schade door kraaiachtige per schadegewas. Zuid-Holland – 2018 ¹³ (Pleio BIJ12, 2019)

Gewas	Gaai	Zwarte kraai
Appel	€ 651	€ -
Peer	€ 2.787	€ 2.416
Totaal	€ 3.438	€ 2.416

Rechtszaken

Tegen de goedkeuringsbesluiten van de faunabeheerplannen zwarte kraai en kauw is bezwaar gemaakt dat ongegrond is verklaard. Op 28 september 2017 zijn de ingestelde beroepen t.a.v. de ontheffing roek gegrond verklaard. De FBE heeft hoger beroep aangetekend. Op 17 oktober 2018 heeft Raad van State het hoger beroep gegrond verklaard. In de uitspraak past de Raad van State wel de reikwijdte van de toepasbaarheid van de ontheffing aan.

Meeuwen in havengebieden

Op basis van het faunabeheerplan meeuwen havengebieden Rotterdam, Dordrecht en Alblasterdam 2015-2019 is een ontheffing verleend in het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid en in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer in de havengebieden van Rotterdam, Dordrecht en Alblasterdam.

Ontheffing ODH-2015-00016240 met aanvulling ODH-2017-00033038 staat toe:

- het opzettelijk verontrusten, met alle toegestane middelen, van de zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw en stormmeeuw in de periode 15 maart tot en met 15 september;
- het opzettelijk verontrusten van de zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw en stormmeeuw met behulp van jachtvogels (havik en slechtvalk) gedurende het gehele jaar, 24 uur per etmaal, bij helikopterplatforms en afvalverwerkingsbedrijven;
- het regelmatig behandelen tussen 1 april en 31 juli van eieren van de zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw en stormmeeuw bij de in de voorschriften genoemde categorieën van bedrijven en omstandigheden;
- het zo nodig in bijzondere gevallen of onverwachte omstandigheden tussen 1 april en 31 juli verwijderen of verplaatsen van eieren en nesten van de zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw en stormmeeuw, bij de in de in de voorschriften genoemde categorieën van bedrijven en omstandigheden;
- het in sporadische gevallen opzettelijk vangen en doden van de zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw en stormmeeuw met gebruikmaking van slechtvalk, havik en woestijnbuizerd.

De FBE geeft toestemming voor het gebruik van de ontheffing aan bedrijven in de havengebieden op basis van een plan van aanpak.

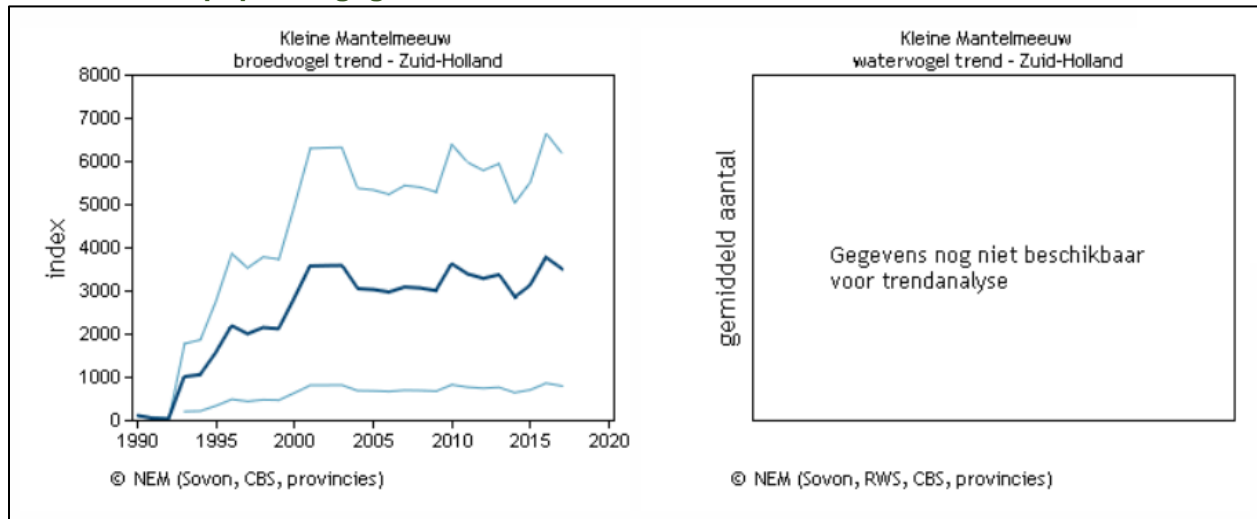
Maatregelen

Tabel 28: Gerapporteerd aantal bewerkte nesten en eieren per meeuwensoort en WBE. Zuid-Holland - 2018

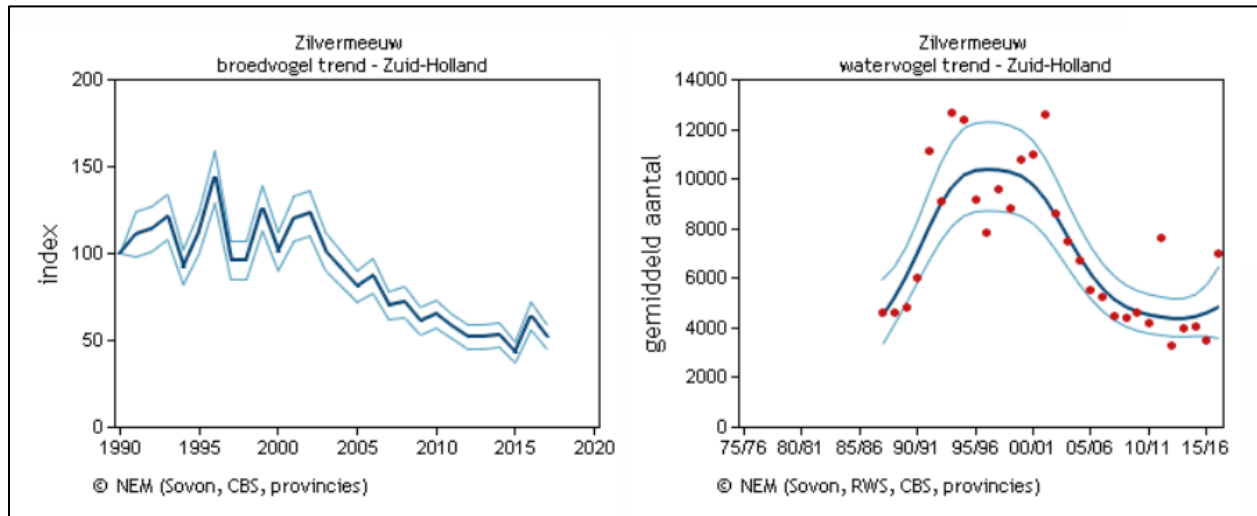
WBE	Kleine Mantelmeeuw		Stormmeeuw		Zilvermeeuw		Totaal	
	Nesten	Eieren	Nesten	Eieren	Nesten	Eieren	Nesten	Eieren
Havengebied Rotterdam	6.911	17.444	667	1.735	1.501	3.860	9.079	23.039
Hoeksche Waard	13	35	58	174	154	401	225	610
Zuid-Holland	6.924	17.479	725	1.909	1.655	4.261	9.304	23.649

¹³ (BIJ12-Faunafonds, 2019)

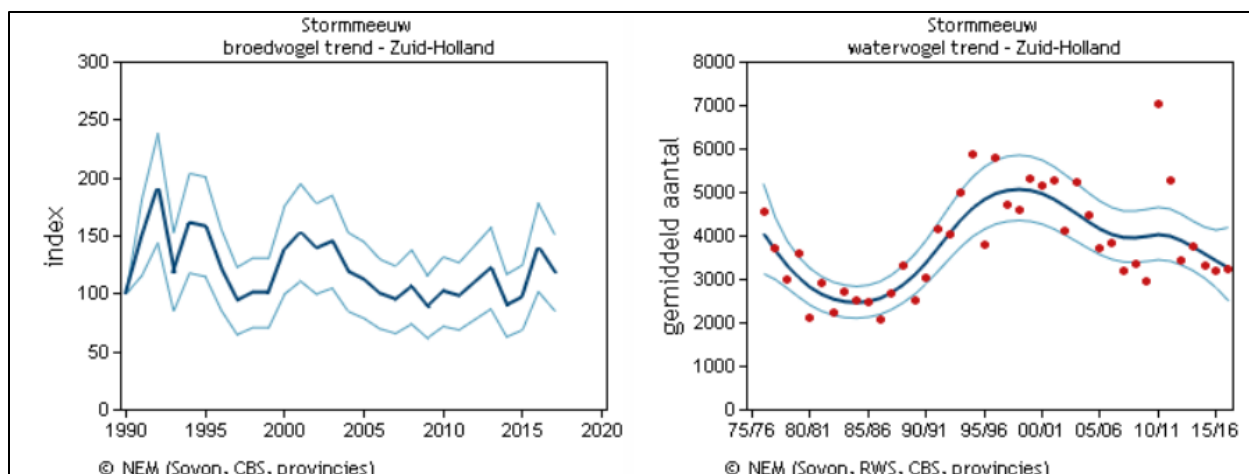
Kwantitatieve populatiegegevens

Afbeelding 9: Trendgegevens kleine mantelmeeuw in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2019)

Afbeelding 10: Trendgegevens zilvermeeuw in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2019)

Afbeelding 11: Trendgegevens stormmeeuw in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2019)

Tegemoetkoming in de faunaschade

Er zijn geen tegemoetkomingen uitgekeerd.

Rechtszaken

De juridische procedure rond de ontheffing (bezwaar) is in 2015 afgerond.

Vos

De vos is bestreden op basis van de landelijke vrijstelling. Het faunabeheerplan dat deze bestrijding mogelijk maakt is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

Maatregelen

Tabel 29: Gerapporteerd afschot van vossen per WBE, Zuid-Holland – 2018

WBE	Met kunstlicht		Zonder Kunstlicht		Totaal
	N2000	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	
Ade	0	0	0	1	1
Alblasserwaard-Oost	0	0	0	18	18
Alblasserwaard-West	0	0	0	11	11
De Aarlanden	0	0	0	23	23
Delfland	0	0	0	65	65
Duin- en Bollenstreek	0	0	0	96	96
Hoeksche Waard	0	0	0	34	34
Krimpenerwaard	0	0	0	9	9
Reeuwijk e.o.	0	0	0	1	1
Rijnland Zuid	0	0	0	32	32
Schieland	0	0	0	40	40
Vijfheerenlanden	0	0	4	14	18
Voorne	0	0	0	10	10
Waarvan Havengebied Rotterdam	0	0	0	7	7
Zuid-Holland	0	0	4	354	358

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling van de vos verwijzen wij u naar het faunabeheerplan vos dat op de website van de FBE staat.

Tegemoetkoming in de faunaschade

Schade aangericht door vossen komt niet in aanmerking voor een tegemoetkoming.

Rechtszaken

Tegen het goedkeuringsbesluit van het faunabeheerplan is bezwaar gemaakt dat in 2017 ongegrond is verklaard.

Eendenkooi in afpalingskringen

Ontheffing ODH-2017-00120269 (eendenkooi in afpalingskringen) staat toe: het een geweer te gebruiken binnen de afpalingskring van specifiek genoemde eendenkooien om:

- beheer en schadebestrijding met het geweer mogelijk te maken volgens het geldende beheerplan;
- bij de bestrijding van exoten en verwilderde dieren, te weten: de grauwe gans, kolgans, brandgans, Canadese gans, knobbelzwaan, wilde eend, fazant, haas, houtduif, kauw, zwarte kraai, vos, exoten en verwilderde dieren zoals opgenomen in aanwijzingsbesluit met kenmerk PZH-2012-349284462 (m.u.v. de verwilderde kat).

Voor het gebruik van de ontheffing is schriftelijke toestemming van de kooiker van de eendenkooi ter plaatse vereist.

Exoten en verwilderde dieren

Op basis van het provinciale aanwijzingsbesluit PZH-2012-349284462 en het aanvullende besluit ODH-2015-00016238, kan de stand van de volgende exoten en verwilderde dieren worden beperkt met gebruikmaking van hagel- en/of kogelgeweer, vangkooi en kastval: rosse stekelstaart, gedomesticeerde rotsduif (verwilderde postduif), verwilderde kat (niet met het geweer), Amerikaanse nerts, marterhond, wasbeer, muskusrat, beverrat, nijlgans, Indische gans en soepgans.

Op basis van een opdracht ex artikel 3.18 Wnb, ODH-2018-00019545, genomen op 24 april 2018, kan de omvang van de populatie van de rosse stekelstaart in Zuid-Holland worden beperkt. Deze aanvulling op de aanwijzing uit 2012 was nodig om specifieke personen toestemming te kunnen geven voor de bestrijding en om het gebruik van het luchtdrukgeweer en optreden in de bebouwde kom mogelijk te maken.

Op basis van een opdracht ex artikel 3.18 Wnb, ODH-2018-00079241, genomen op 18 juli 2018, kan de omvang van de populatie van de verwilderde duif in de Europoort te Rotterdam worden beperkt. Deze aanvulling op de aanwijzing was nodig omdat de aanwijzing te beperkt was in de aanwijzing van het type personen die de aanwijzing kunnen gebruiken. Ook behoort het gebruik van een luchtdrukgeweer, al dan niet voorzien van een geluiddemper, in de Europoort tot de mogelijkheden.

Maatregelen

Voor het afschot van nijlgans, Indische gans en soepgans: zie [eerder in dit verslag](#).

Tabel 30: Gerapporteerd afschot van verwilderde postduif. Zuid-Holland – 2018

WBE	N2000	Buiten N2000	Totaal
Alblasserwaard-Oost	0	1	1
Alblasserwaard-West	0	3	3
De Aarlanden	0	80	80
Duin- en Bollenstreek	0	89	89
Goeree-Overflakkee	0	3	3
Hoeksche Waard	0	21	21
Krimpenerwaard	0	1	1
Putten	0	7	7
Reeuwijk e.o.	0	13	13
Schieland	0	32	32
Voorne	0	151	151
<i>Waarvan Havengebied Rotterdam</i>	0	77	77
Zuid-Holland	0	401	401

Tabel 31: Gerapporteerde gedode verwilderde katten. Zuid-Holland - 2018

WBE	N2000	Buiten N2000	Totaal
Ade	0	3	3

Tabel 32: Gerapporteerd afschot rosse stekelstaart. Zuid-Holland - 2018

WBE	N2000	Buiten N2000	Totaal
Duin- en Bollenstreek	0	2	2

In steden, bijvoorbeeld in Rotterdam, worden verwilderde postduiven gevangen. Bij de FBE is niet bekend om hoeveel dieren het gaat.

Er zijn geen rapportages van afschot of vangen in Dora gedaan van de Amerikaanse nerts, marterhond, wasbeer, muskusrat en beverrat. Van deze soorten komen de Amerikaanse nerts, marterhond en wasbeer niet voor in Zuid-Holland.

Kwantitatieve populatiegegevens

De enige exoten die worden geteld zijn de nijlgans, Indische gans, de soepgans, de rosse stekelstaart en de huiskraai. De gegevens van de ganzensoorten staan in het hoofdstuk over de ganzen. Van de huiskraai en de rosse stekelstaart zijn onvoldoende gegevens beschikbaar voor een trendanalyse.^{14 15}

Tegemoetkoming in de faunaschade

Voor exoten wordt geen tegemoetkoming in de faunaschade verleend.

Ooievaar

Op 11 oktober 2018 is ontheffing verleend voor het verwijderen van een ooievaarsnest van de schoorsteen op een 2-onder-1-kap woning in Leidschendam. Ter onderbouwing van het belang volksgezondheid werd voor het eerst een verklaring, conform de Verordening Wet natuurbescherming Zuid Holland, opgesteld door de GGD gebruikt. Het nest is kort na afgifte van de ontheffing verwijderd. Na de verwijdering van het nest, waren eigenaren verplicht een nestwerende kap op de schoorsteen plaatsen om herhaling te voorkomen.

¹⁴ (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2018)

¹⁵ (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2018)

Schadegegevens overige diersoorten

Tabel 33: Getaxeerde schade door overige diersoorten per schadegewas. Zuid-Holland – 2018 ¹⁶ (Pleio BIJ12, 2019)

Gewas	Meerkoet	Bever	Lijster	Mees
Grasland, blijvend	€ 2.437	€ -	€ -	€ -
Grasland, nieuw ingezaaid	€ -	€ -	€ -	€ -
Wintergraan	€ -	€ -	€ -	€ -
Griend	€ -	€ 3.073	€ -	€ -
Appel	€ -	€ -	€ -	€ 12.379
Peer	€ -	€ -	€ 807	€ 86.787
Totaal	€ 2.437	€ 3.073	€ 807	€ 99.166

¹⁶ (BIJ12-Faunafonds, 2019)

Literatuur

- Bieze, B., & Versteeg, Y. (2018). *Damhart- en Reetelling Duingebied Noord- en Zuid-Holland*. Haarlem: FBE Noord-Holland & FBE Zuid-Holland.
- BIJ12-Faunafonds. (2019, 02 01). Pleio Faunaschade Provincies. *Faunaschade Provincies*. BIJ12 - Faunafonds.
- NDFF. (2019, November 01). *NDFF Verspreidingsatlas*. Opgehaald van Bever: <https://www.verspreidingsatlas.nl/8496057>
- NEM (CBS & Zoogdiervereniging). (2017, November 01). *Bever*. Opgehaald van NDFF Verspreidingsatlas: <https://www.verspreidingsatlas.nl/8496057>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2018, 05 10). *Fazant*. Opgehaald van <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2018, 05 10). *Huiskraai*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2018, 05 10). *Rosse Stekelstaart*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2019, 04 24). *Houtduif*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2019, 04 24). *Kauw*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2019, 04 24). *Kleine Mantelmeeuw*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2019, 04 24). *Smient*. Opgehaald van <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2019, 04 24). *Stormmeeuw*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2019, 04 24). *Wilde eend*. Opgehaald van <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2019, 04 24). *Zilvermeeuw*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2019, 04 24). *Zwarte Kraai*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Wiel van der, I., Keuper, D., & Guldmond, A. (2018). *Intergrale telling standganzen Zuid-Holland 2018*. Culemborg: CLM Onderzoek en Advies.